

**Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»**

Кафедра освітнього менеджменту та публічного управління

ДОЛЖЕНКОВ О. О.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ОСВІТИ»**

*для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 073 «Менеджмент»*

Одеса –2020

УДК 347.998.85(477)

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Південноукраїнського національного педагогічного університету
імені К. Д. Ушинського (протокол № 1 від 31 серпня 2020 року)*

Рецензенти:

Саханєнко С.Є. – доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри державного управління та регіоналістики Одеського регіонального інституту державного управління НАДУ при Президентові України.

Таха Рияд Шамсан – доктор юридичних наук, викладач кафедри політичних наук і права Університету Ушинського.

Долженков О. О. Методичні рекомендації до проведення практичних занять, організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Нормативне регулювання у сфері освіти». Модуль: Правові аспекти управління у галузі освіти. [ОПП Управління закладом освіти Спеціальність 073 Менеджмент]. Одеса : Вид-во «Університет Ушинського». 2020. 71 с.

Методичні рекомендації до проведення практичних занять, організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Нормативне регулювання у сфері освіти». Методичні рекомендації містять плани проведення та зміст практичних занять, завдання для практичної та самостійної роботи, питання для самоперевірки, тестові завдання, питання до екзамену, ситуативні вправи, кейси, приблизну тематику індивідуального навчально-дослідного завдання та методичні рекомендації щодо їх виконання здобувачами в обсязі повної структури модулю «Правові аспекти управління у галузі освіти» відповідно до програми.

Складено з урахуванням робочої програми вивчення курсу, методичних розробок ЗВО, а також інших ЗВО, матеріалів літературних джерел, наведених у рекомендованій літературі.

УДК 347.998.85(477)

© Університет Ушинського, 2020

© О. О. Долженков

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
1. ЗМІСТ ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ	7
«Нормативне регулювання у сфері освіти» (Модуль 2)	
2. ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ	23
«Нормативне регулювання у сфері освіти»	
2.1. Загальні засади самостійної роботи здобувача вищої освіти	23
2.2. Програма самостійної роботи з курсу	24
2.3. Завдання на самостійне опрацювання (Модуль 2)	27
3. ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ	38
4. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ	47
5. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЕКЗАМЕНУ	53
6. КРИТЕРІЇ ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ	55
7. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	61
8. ДОДАТКИ	70

ПЕРЕДМОВА

Самостійна робота здобувача вищої освіти є основним засобом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Самостійна робота здобувача вищої освіти формує низку необхідних компетентностей, серед яких здатність працювати автономно, визначати, формулювати та розв'язувати проблеми, аналізувати соціально-значущі процеси та приймати обґрунтовані рішення, а також набуття навичок використання інформаційних і комунікаційних технологій для пошуку, оброблення, аналізу та використання інформації з різних джерел.

Самостійна робота включає підготовку здобувача вищої освіти до усіх видів поточного і підсумкового контролю, у тому числі практичних занять, контрольних заходів (складання контрольної модульної роботи та екзамену), самостійного опрацювання окремих питань, що не розглядалися у лекційному курсі, а також виконання творчо-аналітичних завдань до кожної з тем навчальної дисципліни, та індивідуальних науково-дослідних завдань.

Навчальна дисципліна «Нормативне регулювання у сфері освіти» відноситься до компонентів обов'язкової частини освітньо-професійної програми «Управління закладом освіти» для підготовки фахівців другого (магістерського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент».

Метою вивчення навчальної дисципліни «Нормативне регулювання у сфері освіти» є досягнення всебічного глибокого розуміння здобувачами вищої освіти сучасних тенденцій формування та реалізації державної політики в галузі освіти у загальнонаціональному і міжнародному вимірі, правових аспектів управління та нормативно-правового регулювання в галузі освіти, оволодіння практичними навичками їх аналізу, врахування та застосування, формування професійно-спеціалізованих компетенцій, необхідних для ефективної роботи керівника освітнього закладу в рамках державної освітньої політики та діючих нормативно-правових актів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти у межах змістових модулів повинен набути такі результати навчання:

Змістовий модуль 1.

Знати:

- теоретико-методологічні основи освітньої політики;
- особливості формування та реалізації державної освітньої політики в галузі освіти;
- основні способи аналізу, оцінювання та індикатори освітньої політики;
- стратегію державної освітньої політики Європейського Союзу, його держав-членів та можливостей її застосування в Україні;
- сучасні урядові проєкти модернізації та реформування освіти в Україні.

Уміти:

- аналізувати освітню політику України щодо розвитку освітньої сфери в

історичній ретроспективі;

- оцінювати державну освітню політику в сучасній державі;
- досліджувати пріоритетні напрями розвитку державної освітньої політики в країнах Європейського Союзу;
- проводити критичний аналіз в галузі освітньої політики України і її конкретної реалізації в інтересах держави, закладу освіти;
- аналізувати нормативно-правові документи в сфері державної освітньої політики;
- аргументовано визначати основні напрямки і прогнози відносно пріоритетів освітньої політики України.

Змістовий модуль 2.

Знати:

- систему освіти в Україні;
- основні засади сучасної системи управління сферою освіти в Україні;
- зміст і принципи державно-громадської моделі управління закладом освіти;
- стратегічні завдання та шляхи реформування фінансового та матеріально-технічного забезпечення в галузі освіти;
- перспективи розвитку системи освіти в Україні.

Уміти:

- ефективно застосовувати передовий вітчизняний і іноземний досвід в сфері освітньої політики;
- взаємодіяти з громадськими організаціями на основі ефективного діалогу, соціального партнерства;
- застосовувати моделі і поняття аналізу до власної діяльності, діяльності закладу освіти і органів управління у сфері освіти;
- визначати та розв'язувати проблеми у процесі реалізації державної освітньої політики на рівні закладу освіти;
- реалізовувати в практичній діяльності основні положення державної освітньої політики на рівні закладів освіти, підприємств, установ і організацій системи освіти.

Змістовий модуль 3.

Знати:

- вимоги до змісту та оформлення нормативно-правових актів;
- ієрархію нормативно-правових актів України у сфері освіти;
- підстави та способи визнання нормативно-правових актів дефектними або недійсними;
- основні засади щодо контролю та нагляду за законністю у сфері освіти.

Уміти:

- правильно і обґрунтовано застосовувати норми чинного законодавства під час роботи на керівних посадах у закладах освіти;
- аналізувати та самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, формулювати свою оцінку щодо них;
- аргументувати звернення щодо зміни або скасування нормативно-правових актів;

- визначати підстави та види юридичної відповідальності за порушення законодавства про освіту.

Змістовий модуль 4.

Знати:

- статус закладу освіти, державні гарантії його діяльності, правові межі автономії закладу;
- перелік базових документів, на підставі яких функціонує заклад освіти, та основні питання, що ними врегульовані;
- функції колегіальних органів, що діють у закладі освіти;
- процедуру розробки та прийняття локальних нормативно-правових актів, зокрема наказів.

Уміти:

- працювати з документами нормативно-правового регулювання освітнього процесу закладах освіти;
- посилалися на норми правовстановлюючих документів закладу освіти при вирішенні проблемних питань;
- взаємодіяти з колегіальними органами закладу освіти, стейкхолдерами при підготовці управлінських рішень керівника закладу;
- планувати діяльність закладу освіти на основі діючих нормативно-правових актів.

Змістовий модуль 5.

Знати:

- правовий статус педагогічних і науково-педагогічних працівників
- державні гарантії працівникам освіти,
- механізми соціального захисту працівників освіти.

Уміти:

- забезпечувати трудові та соціальні права на рівні закладу освіти;
- практично використовувати знання про правовий статус здобувачів вищої освіти, їх соціальний захист, права і обов'язки.
- опрацьовувати різнотипні звернення громадян.

Змістовий модуль 6.

Знати:

- правові основи інтелектуальної власності;
- порядок набуття та здійснення прав на об'єкти права інтелектуальної власності;
- способи захисту інтелектуальної власності;

Уміти:

- формалізувати результати інтелектуальної творчої діяльності як певні об'єкти права інтелектуальної власності,
- давати правову оцінку цивільно-правовим відносинам щодо набуття, здійснення (використання) та захисту прав інтелектуальної власності
- здійснювати практичні заходи по захисту права інтелектуальної власності.

Зміст самостійної роботи здобувача вищої освіти з дисципліни визначається робочою навчальною програмою, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

1. ЗМІСТ ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ «Нормативне регулювання у сфері освіти»

МОДУЛЬ 2. ПРАВОВІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ У ГАЛУЗІ ОСВІТИ

**Змістовий модуль 3. Система нормативно-правових актів України,
що регулюють сферу освіти.**

ТЕМА 7. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ: ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ, ВИДИ

***Практичне заняття. Нормативно-правові акти: поняття, ознаки,
види***

Питання до обговорення

1. Поняття нормативно-правового акту, як основного джерела права України, його ознаки.
2. Основні структурні елементи нормативно-правового акту.
3. Види нормативно-правових актів. Дія нормативно-правових актів у часі, просторі й за колом осіб.
4. Юридична сила та ієрархія нормативно-правових актів. Загальні та спеціальні вимоги до нормативно-правових актів.

Практичне завдання

1. Вивчіть один із запропонованих нижче законодавчих актів:

- А) Закон України «Про вищу освіту»;
- Б) Закон України «Про дошкільну освіту»;
- В) Закон України «Повну загальну середню освіту»;
- Г) Закон України «Про освіту».

Виконайте наступні завдання:

1. Встановіть місце обраного закону в ієрархії нормативно-правових актів України, його взаємозв'язок з іншими законами; визначте структуру обраного закону; визначте дію закону в часі, в просторі та за колом осіб.
2. Підготуйте розгорнуту характеристику обраного закону за вищезазначеними параметрами.

Рекомендована література

1. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Закон України «Повну загальну середню освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

3. Закон України «Про вищу освіту»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

4. Закон України «Про дошкільну освіту»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>

5. Закон України «Про освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

6. Загальна теорія держави й права : [підручник] / [М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін.]; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О.В. Петришина. – Х. : Право, 2009. – 584 с.

7. Косович В. Система нормативно-правових актів України: основні напрями вдосконалення / В. Косович // Вісник Львівського університету. Серія «Юридичні науки». – 2011. – Вип. 53. – С. 23–35.

8. Про нормативно-правові акти: проєкт закону України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=39123

9. Романов Я. В. Підзаконні акти в системі законодавства / Я.В. Романов // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – Вип. 3. – Т. 1. – С. 57–61.

10. Шутак І.Д. Юридична техніка : [навч. посіб. для вищ. навч. закл.] / І.Д. Шутак, І.І. Онищук. – Івано-Франківськ, 2013. – 496 с.

ТЕМА 8. ЗАГАЛЬНИЙ ОГЛЯД ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ОСВІТУ

Практичне заняття. Загальний огляд законодавства про освіту

Питання до обговорення

1. Конституційні положення про сферу освіти.
2. Міжнародні документи та стандарти з питань освіти.
3. Основні законодавчі акти України у сфері дошкільної, загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної, передвищої, вищої та післядипломної освіти.
4. Основні підзаконні акти України у сфері освіти. Інші нормативно-правові акти, що регулюють діяльність закладів освіти.
5. Перспективи удосконалення нормативно-правової бази сфери освіти.

Практичне завдання

Проаналізуйте основні положення профільних законів про освіту в межах визначень термінів та сформулюйте власний глосарій з термінів, що на вашу думку, потребують додаткового роз'яснення. Якщо таких не має, то з кожного профільного закону виокреміть по 3 основні терміни, що на вашу думку, характеризують відповідний законодавчий акт:

1. Закон України «Про освіту»
2. Закон України «Про дошкільну освіту»
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту»

4. Закон України «Про вищу освіту»

Рекомендована література

1. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. *Законодавство України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
3. Закон України «Про вищу освіту». Відомості Верховної ради України. 2019. №243-VIII. 2300 – VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-19>.
4. Закон України «Про повну загальну середню освіту» https://rada.info/upload/users_files/40652034/a527e91864dbc3d32114c27c8fa134ca.pdf
5. Закон України «Про дошкільну освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>
6. Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text>
7. Закон України «Про позашкільну освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text>

ТЕМА 9. ЗАКОННІСТЬ В УПРАВЛІННІ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ

Семінар-дискусія. Законність в управлінні закладом освіти

Питання до обговорення

1. Поняття законності, його основні ознаки та складові.
2. Контроль та нагляд за дотриманням законності.
3. Система органів, які забезпечують контроль та нагляд за діяльністю закладу освіти.
4. Контрольні та наглядові заходи щодо закладу освіти.
5. Види юридичної відповідальності за порушення законодавства про освіту.

Практичне завдання

Підготуватись до дискусії за вищезазначеними питаннями до обговорення. Дискусія відбудеться на практичному занятті.

Рекомендована література

1. Конституція України. – Київ. – 1996. – 54 с. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text>
3. Закон України «Про освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/print>

4. Ліцензування в Україні: Нормативні акти. За заг. ред. А. В. Дашкевич. К.: 2005.
5. Крисюк С. В. Державне управління освітою : навч. посіб. для слухачів, асп., докторантів спец. "Державне управління освітою" / С. В. Крисюк. - К. : НАДУ, 2009. - 220 с.
6. Мармаза О. І. Менеджмент освітньої організації / О. І. Мармаза. – Х.: ТОВ «Щедра садиба», 2017. – 126 с.
7. Трудове право України: навчальний посібник / кол. авторів; за ред. В. О. Кучера. – Львів: ЛьвДУВС, 2017. – 564 с.
8. Трудове право України: підручник / За загальною редакцією М.І. Іншина, В.Л. Костюка, В.П. Мельника. Вид. 2-ге, перероб. і доп. – Київ: Центр учбової літератури, 2016. – 472 с.
9. Управління навчальним закладом : Підручник для магістрантів педагогічних університетів / С.Г. Немченко, О.Б. Голік, О.А. Кривильова, О.В. Лебідь. – Донецьк : ЛАНДОН-XXI, 2012. – 516 с.

Змістовий модуль 4. Основа правового статусу закладу освіти
ТЕМА 10. ПРАВОВА ОСНОВА ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗАКЛАДУ
ОСВІТИ ТА ЙОГО СТАТУТНИХ ОРГАНІВ

Семінар-практикум. Правова основа функціонування закладу освіти та його статутних органів.

Питання до обговорення

1. Державна реєстрація закладу освіти: підстави, особливості та стадії процесу реєстрації.
2. Статут закладу освіти, його структурні частини.
3. Положення про Ради (Наукову, Педагогічну, Наглядову, Батьківську) закладу освіти: структурні компоненти та особливості.
4. Положення про структурні та відокремлені підрозділи закладу освіти: структурні компоненти та особливості.
5. Ліцензування освітньої діяльності, атестація та акредитація закладів освіти, спеціальностей.
6. Автономія закладу освіти та її нормативне забезпечення.

Практичне завдання

1. Охарактеризуйте правові рамки автономії закладу освіти (за типами), наведіть конкретні приклади вирішення питань в межах автономії.
2. Схематично відобразіть структуру управління в закладі вищої освіти та закладі загальної середньої освіти.

Рекомендована література

1. Конституція України
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Угода про співробітництво в галузі освіти

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_135#Text

3. Закон України «Про освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

4. Закон України «Про вищу освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

5. Закон України «Про повну загальну середню освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

6. Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text>

7. Закон України «Про дошкільну освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>

8. Закон України «Про позашкільну освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text>

9. Закон України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-14#Text>

10. Закон України «Про колективні договори і угоди» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12#Text>

11. Закон України «Про громадські об'єднання» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>

12. Постанова Кабінету Міністрів України від 22 листопада 2017 р. № 912 «Про затвердження Порядку та критеріїв надання закладу вищої освіти статусу національного, підтвердження чи позбавлення цього статусу» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/912-2017-%D0%BF#Text>

13. Вища освіта в Україні. Нормативно-правове регулювання./ П.П.Заєць, В.С. Згуровський. – Київ: Форум, 2003. – 1021с.

14. Нормативно-правові документи з питань вищої освіти / Дудник Т., Іщенко Т., Хоменко М. / За ред. Болюбаша Я.Я. – Київ, 2004. – 304 с.

15. Вишневський О. На шляху реформ: Актуальні питання сучасної української освіти та змісту виховання. – Дрогобич: Коло, 2005. – 176 с.

ТЕМА 11. КОНТРАКТ З КЕРІВНИКОМ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ.

Кейс стаді. Контракт з керівником закладу освіти

Ви є керівником закладу вищої освіти. Вам необхідно прийняти на роботу завідувача кафедри та заключити з ним контракт.

Завдання:

1. Ознайомтесь із типовою формою контракту, що затверджена наказом Мінпраці України «Про Типову форму контракту з працівником» від 15 квітня 1994 р. № 23 (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0084-94#Text>)

2. Запропонуйте власну форму контракту.

3. Відобразіть процедуру прийняття працівника на керівну посаду в закладі вищої освіти поетапно.

Рекомендована література

1. Закон України «Про освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Закон України «Про вищу освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
4. Цивільний кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
5. Закон України «Про запобігання корупції» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
6. Закон України «Про зайнятість населення» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>
7. Кодекс законів про працю України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
8. Закон України «Про охорону праці» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>
9. Про трудові книжки працівників : Постанова Кабінету Міністрів України від 27 квітня 1993 р. № 301 // ЗП Уряду України. – 1993. – № 10. – Ст. 197. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/301-93-%D0%BF#Text>
10. Про застосування контрактної форми трудового договору з керівником підприємства, що є у загальнодержавній власності : Постанова Кабінету Міністрів України від 19 березня 1993 р. № 203 // ЗП Уряду України. – 1993. – № 6. – Ст. 121. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/203-93-%D0%BF#Text>
11. Положення про порядок укладання контрактів при прийнятті (найманні) на роботу працівників : Постанова Кабінету Міністрів України від 19 березня 1994 р. № 170 // ЗП Уряду України. - 1994. - № 7. – Ст. 172. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/170-94-%D0%BF#Text>
12. Типова форма контракту з працівником : наказ Мінпраці України від 15 квітня 1994 р. № 23 // Людина і праця: Інформаційний бюлетень Міністерства праці України. – 1994. – № 6; 1995. – №6. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0084-94#Text>
13. Інструкція про порядок ведення трудових книжок на підприємствах, в установах і організаціях : наказ Міністерства праці України, Міністерства юстиції України, Міністерства соціального захисту населення України від 29 липня 1993 р. № 59 // Людина і праця: Інформаційний бюлетень Міністерства праці України. — 1993. – № 9-10; 1996. – № 5. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0110-93#Text>
14. Андріїв В. М. Юридичний механізм забезпечення трудових прав працівників : монографія / В. М. Андріїв. — Чернігів : Черніг. держ. ін.-т права, соц. технологій та праці, 2011. — 305 с.
15. Дмитренко Ю. П. Трудове право України : підручник / Ю.П.Дмитренко. — К.: ЮрінкомІнтер, 2009. — 624 с.

16. Заборона дискримінації — основна засада правового регулювання відносин у сфері праці : монографія / Т. А. Занфірова, С. М. Прилипко, О. М. Ярошенко, І. М. Твердовський ; за наук. ред. проф. Ярошенка О. М. — Х. : Юрайт, 2013. — 360 с.

17. Костюк В. Л. Правосуб'єктність у трудовому праві: проблеми теорії та практики : монографія / В. Л. Костюк. — К. : Видавець Карпенко В. М., 2012. — 464 с.

18. Мельник К. Ю. Трудове право України : підручник / К. Ю. Мельник. — Харків : Діса плюс, 2014. — 480 с.

ТЕМА 12. НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ НА РІВНІ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

Круглий стіл. Нормативне регулювання на рівні закладу освіти

Питання до обговорення

1. Локальні нормативно-правові акти закладу освіти.
2. Накази керівника закладу освіти, процедура їх підготовки, прийняття та оприлюднення.
3. Рішення колегіальних органів (Рад), що діють у закладі освіти.
4. Рішення органів учнівського та студентського самоврядування.
5. Публічне обговорення, роль громадськості та стейкхолдерів.
6. Облік та реєстрація локальних нормативно-правових актів.

Практичне завдання

Підготуватись до круглого столу за вищезазначеними питаннями до обговорення. Круглий стіл відбудеться на практичному занятті.

Рекомендована література

1. Конституція України
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Угода про співробітництво в галузі освіти
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_135#Text
3. Закон України «Про освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
4. Закон України «Про вищу освіту»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
5. Закон України «Повну загальну середню освіту»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
6. Закон України «Про доступ до публічної інформації»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
7. Закон України «Про звернення громадян»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>
8. Закон України «Про інформацію»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>

9. Закон України «Про колективні договори і угоди»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12#Text>

10. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>

11. Кодекс законів про працю України
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>

12. Постанова Кабінету Міністрів України від 14 квітня 1997 р. № 348 «Про затвердження Інструкції з діловодства за зверненнями громадян в органах державної влади і місцевого самоврядування, об'єднаннях громадян, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форм власності, в засобах масової інформації» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/348-97-%D0%BF#Text>

13. Типова форма контракту з працівником : наказ Мінпраці України від 15 квітня 1994 р. № 23 // Людина і праця: Інформаційний бюлетень Міністерства праці України. – 1994. – № 6; 1995. – №6.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0084-94#Text>

14. Дзоз В. Освітня справа як складник гуманітарної політики держави / В. Дзоз // Вища освіта України. – 2004. – № 4. – С. 36–39.

15. Евдокимова В. В. Правовые акты в сфере образования: понятия и черты / В. В. Евдокимова // Право и государство. – 2008. – № 1. – С. 28–31.

Змістовий модуль 5. Правове регулювання окремих аспектів діяльності закладу освіти.

ТЕМА 13. ТРУДОВІ ПРАВОВІДНОСИНИ У ЗАКЛАДІ ОСВІТИ ***Семінар-практикум. Трудові правовідносини у закладі освіти***

Питання до обговорення

1. Загальна характеристика трудового договору відповідно до КЗпПУ.
2. Поняття та види робочого часу. Надурочні роботи, ненормований робочий час. Гнучкий режим робочого часу.
3. Поняття та види часу відпочинку. Вихідні та святкові дні.
4. Види відпусток. Відпустка без збереження заробітної плати. Соціальна відпустка. Творча відпустка.
5. Правила внутрішнього трудового розпорядку та колективний договір у закладі освіти. Контроль за дотриманням колективного договору та відповідальність за його порушення.
6. Трудові угоди та контракти з працівниками закладу, права і обов'язки педагогічних працівників. Категорії працівників освіти у відповідності до Закону України «Про освіту».
7. Конкурсний відбір науково-педагогічних працівників. Атестація та сертифікація педагогічних працівників, порядок її здійснення.

Практичне завдання

1. Визначте категорії працівників, які мають специфіку в організації праці з огляду на робочий час, час відпочинку, відпустки.
2. Визначте етапи колективних переговорів.

Рекомендована література

1. Конституція України
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Угода про співробітництво в галузі освіти
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_135#Text.
3. Цивільний кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
4. Господарський кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
5. Податковий кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
6. Бюджетний кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.
7. Закон України «Про запобігання корупції»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>.
8. Закон України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-14#Text>.
9. Закон України «Про колективні договори і угоди»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12#Text>.
10. Кодекс законів про працю України
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.
11. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про Типові правила внутрішнього трудового розпорядку для працівників навчально-виховних закладів системи Міністерства освіти України» від 20.12.1993 (із відповідними доповненнями та змінами) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-94#Text>.
12. Андріїв В. М. Юридичний механізм забезпечення трудових прав працівників : монографія / В. М. Андріїв. — Чернігів : Черніг. держ. ін.-т права, соц. технологій та праці, 2011. — 305 с.
13. Актуальні проблеми теорії трудового права та права соціального забезпечення [Текст] : монографія / [Чанишева Г. І. та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України Г. І. Чанишевої ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». — Одеса : Фенікс, 2015. — 328 с.
14. Гарасимів Т. З. Словник термінів до навчальних курсів «Трудове право» та «Право соціального забезпечення України» [Текст] / Т. З. Гарасимів. — Дрогобич : Видавнича фірма «Відродження», 2003. — 176 с.
15. Дмитренко Ю. П. Трудове право України : підручник / Ю.П.Дмитренко. — К.: ЮрінкомІнтер, 2009. — 624 с.

ТЕМА 14. ПЕНСІЙНЕ ТА СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

Кейс стаді. Пенсійне та соціальне забезпечення у закладі освіти

I. Ви працюєте начальником відділу кадрів закладу освіти. До вас звернулась працівниця, віком 58 років та стажем роботи у закладі освіти 15 років.

Завдання

1. Роз'яснити до якого органу та за яким видом соціального та пенсійного забезпечення вона може звернутись.
2. Надати вичерпний перелік гарантій соціально-правового захисту, на які вона може претендувати, як працівник сфери освіти.

II. Ви працюєте директором школи. До вас звернулась вчителька віком 60 років, яка бажає у якнайшвидший час звільнитись.

Завдання

1. Роз'яснити в який термін вона може бути звільнена та яка процедура.
2. Які гарантії соціального забезпечення передбачені для неї, як для працівника освіти пенсійного віку.

III. Ви працівник закладу вищої освіти передпенсійного віку, збираєтесь вийти на пенсію і ще не визначились чи припинятимете працювати та звернулись за юридичною консультацією. Юрист вичерпно відповів вам на всі питання, що стосувались процедури виходу на пенсію ти припинення професійної діяльності.

Завдання

1. Розкажіть, що ви, як працівник, який бажає вийти на пенсію маєте поетапно зробити у випадку, коли а) бажаєте припинити працювати; б) бажаєте продовжувати працювати.
2. На які соціальні гарантії ви маєте право, якщо вирішите продовжувати працювати?

Рекомендована література

1. Конституція України
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Закон України «Про освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
3. Закон України «Про колективні договори і угоди»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12#Text>
4. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>
5. Закон України «Про зайнятість населення»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>
6. Кодекс законів про працю України

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>

7. Закон України «Про відпустки»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80#Text>

8. Ткаченко Н. М. Пенсійна реформа та пенсійне забезпечення наукових (науково-педагогічних) працівників та державних службовців України. Пенсійні реформи: світовий досвід / Н. М. Ткаченко. – К.: Алерта, 2012. – 84 с.

9. Харитонов Л. І. Судова практика як джерело права соціального забезпечення [Електронний ресурс] / Л. І. Харитонов // Актуальні проблеми держави і права. – 2008. – Вип. 37. – С. 55- 60.

10. Якуша Н. В. Шлях до здійснення реформування системи соціального забезпечення [Електронний ресурс] / Н. В. Якуша // Форум права. – 2012. – № 1. – С. 1125-1131. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/jpdf/FP_index.htm_2012_1_181.pdf.

11. Ярошенко І. С. Право соціального забезпечення: навч. посібник / МОНУ; КНЕУ; І. С. Ярошенко. – К. : КНЕУ, 2005. – 232с.

ТЕМА 15. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ІЗ ЗВЕРНЕННЯМИ ГРОМАДЯН У ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

Семінар-практикум. Організація роботи із зверненнями громадян у закладі освіти

Питання до обговорення

1. Характеристика Закону України «Про звернення громадян»: структура, основні положення, правовий аналіз; переваги та недоліки.
2. Види звернень громадян та відповідні строки розгляду.
3. Контроль та відповідальність посадових осіб за порушення строків розгляду звернень громадян.
4. Облік та реєстрація звернень громадян та відповідей на них.

Практичне завдання

1. Складіть власний запит відповідно до Закону України «Про звернення громадян» та Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Рекомендована література

1. Закон України «Про освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Закон України «Про вищу освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
3. Закон України «Повну загальну середню освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
4. Закон України «Про запобігання корупції» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
5. Закон України «Про доступ до публічної інформації» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>

6. Закон України «Про звернення громадян»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>
7. Закон України «Про інформацію»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
8. Закон України «Про громадські об'єднання»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>

***Змістовий модуль 6. Правова охорона інтелектуальної діяльності
учасників освітнього процесу***

**ТЕМА 16. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ, АВТОРСЬКІ ТА
СУМІЖНІ ПРАВА**

***Семінар-дискусія. Інтелектуальна власність, авторські та суміжні
права***

Питання до обговорення

1. Основні поняття творчої інтелектуальної діяльності. Ознаки права інтелектуальної власності. Презумпція авторського права.
2. Система охорони права інтелектуальної власності.
3. Правові інститути охорони інтелектуальної власності.
4. Нормативно-правове забезпечення інтелектуальної власності.
5. Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності, їх права і обов'язки.
6. Особливості охорони прав на результати творчої діяльності неповнолітніх осіб.
7. Вільне використання творів. Правове регулювання академічної доброчесності в закладі освіти.

Практичне завдання

Підготуватись до дискусії за вищезазначеними питаннями до обговорення. Дискусія відбудеться на практичному занятті.

Рекомендована література

1. Цивільний кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
2. Закон України «Про авторське право і суміжні права»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>
3. Закон України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2415-19#Text>
4. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text>
5. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text>

6. Закон України «Про правову охорону географічних зазначень»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-14#Text>

7. Постанова Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2018 р. № 90
 «Про утворення Ради з питань інтелектуальної власності»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/90-2018-%D0%BF#Text>

8. Постанова Кабінету Міністрів України від 8 липня 1999 р. N 1208
 «Питання Державного комітету з питань науки та інтелектуальної власності»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1208-99-%D0%BF#Text>

9. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 04.06.2010 № 5
 «Про застосування судами норм законодавства у справах про захист
 авторського права і суміжних прав»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-10#Text>

10. Інтелектуальна власність : підручник для студентів неюридичних
 факультетів / В. О. Семків, Р. С. Шандра. – Львів: Галицький друкар, 2015. –
 280 с.

11. Право інтелектуальної власності: Акад. курс: Підруч. для студ.
 вищих навч. закладів / О. П. Орлюк, Г. О. Андрощук, О. Б. Бутнік-Сіверський
 та ін.; За ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. — К.: Видавничий Дім «Ін
 Юре», 2007. — 696 с.

12. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності: Підручник. –
 Вид. 2, змін. і доп. / О. П. Світличний. – К.: НУБіП України, 2016. – 355 с.

Інформаційний ресурс:

Сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського
 господарства у розділі «Інтелектуальна власність»
<https://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&id=bb27fb37-4305-4686-9ea0-995d1c10f028&tag=DerzhavnaSluzhbaIntelektualnoiVlasnosti>

ТЕМА 17. НАБУТТЯ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВ НА РЕЗУЛЬТАТИ ТВОРЧОЇ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Практичне заняття. Набуття та здійснення прав на результати творчої інтелектуальної діяльності

Питання до обговорення

1. Виникнення авторського права. Державна реєстрація авторського
 права в Україні.

2. Порядок реєстрації авторського права і договорів, які стосуються
 права автора на твір.

3. Право інтелектуальної власності на службові твори та твори на
 замовлення.

4. Процедура набуття прав на об'єкти патентного права. Строк чинності
 прав інтелектуальної власності.

5. Пошукова дослідницька діяльність та її продуктивність. Патентний
 пошук.

6. Оцінка об'єкта права інтелектуальної власності. Механізми

комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності.

7. Колективне управління майновими авторськими і суміжними правами.

8. Види платежів за використання об'єктів права інтелектуальної власності

Практичне завдання

1. Сформуйте заяву про реєстрацію авторського права на твір відповідно до зразку, розміщеного на сайті Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства у розділі «Інтелектуальна власність».

Рекомендована література

1. Цивільний кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

2. Закон України «Про авторське право і суміжні права» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>

3. Закон України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2415-19#Text>

4. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text>

5. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text>

6. Закон України «Про правову охорону географічних зазначень» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-14#Text>

7. Постанова Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2018 р. № 90 «Про утворення Ради з питань інтелектуальної власності» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/90-2018-%D0%BF#Text>

8. Постанова Кабінету Міністрів України від 8 липня 1999 р. N 1208 «Питання Державного комітету з питань науки та інтелектуальної власності» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1208-99-%D0%BF#Text>

9. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 04.06.2010 № 5 «Про застосування судами норм законодавства у справах про захист авторського права і суміжних прав» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-10#Text>

10. Інтелектуальна власність : підручник для студентів неюридичних факультетів / В. О. Семків, Р. С. Шандра. – Львів: Галицький друкар, 2015. – 280 с.

11. Право інтелектуальної власності: Акад. курс: Підруч. для студ. вищих навч. закладів / О. П. Орлюк, Г. О. Андрощук, О. Б. Бутнік-Сіверський та ін.; За ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. — К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. — 696 с.

12. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності: Підручник. — Вид. 2, змін. і доп. / О. П. Світличний. — К.: НУБіП України, 2016. — 355 с.

Інформаційний ресурс:

Сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства у розділі «Інтелектуальна власність»
<https://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&id=bb27fb37-4305-4686-9ea0-995d1c10f028&tag=DerzhavnaSluzhbaIntelktualnoiVlasnosti>

ТЕМА 18. ЗАХИСТ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Кейс стаді. Захист прав інтелектуальної власності. Академічна доброчесність.

I. Захист прав інтелектуальної власності

Ви працюєте в закладі вищої освіти викладачем. Відповідно до змін у законі України «Про вищу освіту», для того щоб продовжувати працювати, маєте відповідати ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності.

Одним з пунктів є «наявність авторських свідоцтв на наукові / літературні твори».

Завдання

1. Проаналізуйте положення Закону України «Про вищу освіту» в межах відповідності науково-педагогічних працівників ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності.

II. Академічна доброчесність

Ви працюєте викладачем і помітили, що в статті, надрукованій у науковому журналі, використані ваші наукові ідеї та частково відтворено текст вашої наукової статті.

Завдання

1. Проаналізуйте Положення «Про академічну доброчесність», розміщене на офіційному сайті закладу вищої освіти (заклад оберіть самостійно). Обґрунтуйте весь спектр Ваших можливих дій.

2. Підготуйте проєкт звернення до Комітету з питань етики Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з приводу виявленого Вами факту недоброчесності в науковій статті.

Рекомендована література

1. Цивільний кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

2. Закон України «Про авторське право і суміжні права» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>

3. Закон України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2415-19#Text>

4. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text>

5. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг»

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text>

6. Закон України «Про правову охорону географічних зазначень»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-14#Text>

7. Постанова Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2018 р. № 90
 «Про утворення Ради з питань інтелектуальної власності»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/90-2018-%D0%BF#Text>

8. Постанова Кабінету Міністрів України від 8 липня 1999 р. N 1208
 «Питання Державного комітету з питань науки та інтелектуальної власності»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1208-99-%D0%BF#Text>

9. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 04.06.2010 № 5
 «Про застосування судами норм законодавства у справах про захист
 авторського права і суміжних прав»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-10#Text>

10. Інтелектуальна власність : підручник для студентів неюридичних
 факультетів / В. О. Семків, Р. С. Шандра. – Львів: Галицький друкар, 2015. –
 280 с.

11. Право інтелектуальної власності: Акад. курс: Підруч. для студ.
 вищих навч. закладів / О. П. Орлюк, Г. О. Андрощук, О. Б. Бутнік-Сіверський
 та ін.; За ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. — К.: Видавничий Дім «Ін
 Юре», 2007. — 696 с.

12. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності: Підручник. –
 Вид. 2, змін. і доп. / О. П. Світличний. – К.: НУБіП України, 2016. – 355 с.

Інформаційний ресурс:

Сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського
 господарства у розділі «Інтелектуальна власність»
<https://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&id=bb27fb37-4305-4686-9ea0-995d1c10f028&tag=DerzhavnaSluzhbaIntelektualnoiVlasnosti>

2. ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ «Нормативне регулювання у сфері освіти» (Модуль 2)

2.1. Загальні засади самостійної роботи здобувача вищої освіти

Самостійна робота здобувача вищої освіти – це активні форми індивідуальної і колективної діяльності, спрямовані на закріплення пройденого матеріалу, формування навичок аналітичної роботи та вміння на практиці реалізовувати отримані знання.

Основними завданнями самостійної роботи є:

- засвоєння методів самостійного вивчення навчального матеріалу, поглиблене вивчення основних розділів курсу;
- підвищення ефективності навчального процесу за допомогою організації позааудиторного навчання відповідно до особистих здібностей кожного здобувача вищої освіти;
- оволодіння культурою розумової праці, вмінням орієнтуватися у потоці наукової інформації, розвиток незалежності мислення, формування власного погляду на питання, що вивчаються;
- формування потреби до неперервної самоосвіти, самовдосконалення своїх знань, поширення кругообігу тощо.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти починається після вступної лекції, на якій викладач дає основні рекомендації щодо методики самостійного опанування курсом навчальної дисципліни.

Самостійна підготовка здійснюється у таких формах:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу з використанням конспекту лекцій, підручника, довідкової літератури;
- вивчення окремих змістових модулів курсу (тем або питань), що передбачені для самостійного опрацювання з метою реферування, складання тезисного плану, конспекту тощо;
- реферування першоджерел;
- аналіз, синтез, порівняння, узагальнення явищ, фактів, закономірностей, викладених у друкованих джерелах інформації, з метою підготовки відповідей на поставлені напередодні запитання;
- підготовка додаткового матеріалу до лекції відповідно до заданого плану;
- підготовка до виступу на практичному занятті;
- підготовка письмових завдань з самостійної роботи відповідно до заданого плану до кожної з тем навчальної дисципліни;
- підготовка індивідуальних науково-дослідних завдань;
- підготовка до проведення контрольних заходів;
- робота з пошуковими системами Інтернет.

Загальні рекомендації до організації самостійної роботи:

1. Уважно ознайомитись із розгорнутим змістом дисципліни, використовуючи конспект лекцій та відповідну літературу.

2. Знайти та визначити місце зазначених для самостійної роботи тем у загальній структурі курсу.

3. Уважно прочитати питання за кожною темою та знайти відповіді на них у рекомендованій літературі.

4. Законспектувати найважливіші теоретичні положення кожної теми.

5. У ході опрацювання теоретичного матеріалу визначити незрозумілі теоретичні виклади з метою подальшої консультації з викладачем.

6. Найбільш складні теоретичні положення рекомендується зазначити у окремому конспекті з метою їх засвоєння та подальшої рекомендації з викладачем.

7. Вивчаючи матеріал, чітко відокремлювати його теоретичну та практичну частини.

8. За вибором здобувача вищої освіти, окремі теоретичні теми або питання можна оформити у вигляді реферату.

9. Опрацьовуючи практичний матеріал, постійно звертати увагу на його значущість та перспективи подальшого втілення у життя.

10. Самостійну роботу виконувати систематично, за відповідним планом.

Самостійна робота здобувача вищої освіти забезпечується навчально-методичними матеріалами, передбаченими робочою навчальною програмою дисципліни: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій, методичними рекомендаціями з проведення практичних занять; методичними рекомендаціями з організації самостійної роботи та виконання окремих завдань тощо.

Навчальний матеріал дисципліни, передбачений для засвоєння здобувачем вищої освіти у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль разом з навчальним матеріалом, що вивчався під час аудиторних навчальних занять.

2.2. Програма самостійної роботи з курсу

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		Форма контролю
		Денна	Заочна	
МОДУЛЬ 1. ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА В ГАЛУЗІ ОСВІТИ				
Змістовий модуль 1. Стан та тенденції розвитку державної політики в галузі освіти: міжнародний та національний контекст.				
1	Тема 1. Теоретичні основи освітньої політики. Державна освітня політика України.	8	12	Усне опитування, письмові завдання для СР, КМР, екзамен.
2	Тема 2. Аналіз освітньої політики: загальнонаціональний та міжнародний виміри. Індикатори освітньої політики.	9	12	Усне опитування, письмові завдання для СР, КМР, екзамен.

3	Тема 3. Стратегія державної освітньої політики Європейського Союзу та держав-членів ЄС.	8	12	Усне опитування, письмові завдання для СР, КМР, екзамен.
4	Тема 4. Державна політика інтеграції української освіти в європейську систему освіти.	8	12	Усне опитування, письмові завдання для СР, КМР, екзамен
Змістовий модуль 2. Державна освітня політика щодо управління сферою освіти в Україні.				
5	Тема 5. Система освіти та управління сферою освіти в Україні.	9	13	Усне опитування, письмові завдання для СР, КМР, екзамен.
6	Тема 6. Державно-громадське управління сферою освіти в Україні.	9	12	Усне опитування, письмові завдання для СР, КМР, екзамен.
Разом за модулем 1:		51	73	
МОДУЛЬ 2. ПРАВОВІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ				
Змістовий модуль 3. Система нормативно-правових актів України, що регулюють сферу освіти.				
7	Тема 7. Нормативно-правові акти: поняття, ознаки, види.	4	5	Усне опитування, письмові завдання для СР, КМР, екзамен.
8	Тема 8. Загальний огляд законодавства про освіту.	4	6	Усне опитування, письмові завдання для СР, КМР, екзамен.
9	Тема 9. Законність в управлінні закладом освіти.	4	5	Усне опитування, письмові завдання для СР, КМР, екзамен.
Змістовий модуль 4. Основа правового статусу закладу освіти.				
10	Тема 10. Правова основа функціонування закладу освіти та його статутних органів.	4	8	Усне опитування, письмові завдання для СР, КМР, екзамен.
11	Тема 11. Контракт з керівником закладу освіти.	3	5	Усне опитування, письмові завдання для СР, КМР, екзамен.
12	Тема 12. Нормативне регулювання на рівні закладу освіти.	3	5	Усне опитування, письмові завдання для СР, КМР, екзамен.

Змістовий модуль 5. Правове регулювання окремих аспектів діяльності закладу освіти.				
13	Тема 13. Трудові правовідносини у закладі освіти.	5	7	Усне опитування, письмові завдання для СР, КМР, екзамен.
14	Тема 14. Пенсійне та соціальне забезпечення у закладі освіти.	3	5	Усне опитування, письмові завдання для СР, КМР, екзамен.
15	Тема 15. Організація роботи із зверненнями громадян у закладі освіти.	3	5	Усне опитування, письмові завдання для СР, КМР, екзамен.
Змістовий модуль 6. Правова охорона інтелектуальної діяльності учасників освітнього процесу				
16	Тема 16. Інтелектуальна власність, авторські та суміжні права.	4	5	Усне опитування, письмові завдання для СР, КМР, екзамен.
17	Тема 17. Набуття та здійснення прав на результати творчої інтелектуальної діяльності.	4	7	Усне опитування, письмові завдання для СР, КМР, екзамен.
18	Тема 18. Захист прав інтелектуальної власності.	4	6	Усне опитування, письмові завдання для СР, КМР, екзамен.
Разом за модулем 2		45	69	
19	ІНДЗ	18	18	
Разом		114	160	

2.3. Завдання на самостійне опрацювання (Модуль 2).

МОДУЛЬ 2. ПРАВОВІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ

Здобувач вищої освіти має письмово виконати запропоновані завдання до кожної теми, які оцінюється відповідно до зазначених у п. 7 змісту критеріїв оцінювання.

Змістовий модуль 3. Система нормативно-правових актів України, що регулюють сферу освіти.

Тема 7. Нормативно-правові акти: поняття, ознаки, види.

1. Охарактеризуйте основні види нормативно-правових актів, що діють в Україні. Систематизуйте їх у таблицю:

№	Назва нормативно-правового акту	Суб'єкт нормотворчості	Юридична сила
---	---------------------------------	------------------------	---------------

2. Визначте, які зовнішні та змістовні ознаки свідчать про те, що перед нами юридично дефектний або нікчемний нормативно-правовий акт. Обґрунтуйте правові наслідки дефектності та нікчемності нормативно-правового акту.

Рекомендована література

1. Загальна теорія держави й права : [підручник] / [М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін.]; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О.В. Петришина. – Х. : Право, 2009. – 584 с.

2. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

3. Косович В. Система нормативно-правових актів України: основні напрями вдосконалення / В. Косович // Вісник Львівського університету. Серія «Юридичні науки». – 2011. – Вип. 53. – С. 23–35.

4. Про нормативно-правові акти: проєкт закону України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=39123

5. Романов Я. В. Підзаконні акти в системі законодавства / Я.В. Романов // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – Вип. 3. – Т. 1. – С. 57–61.

6. Шутак І.Д. Юридична техніка : [навч. посіб. для вищ. навч. закл.] / І.Д. Шутак, І.І. Онищук. – Івано-Франківськ, 2013. – 496 с.

Тема 8. Загальний огляд законодавства про освіту.

1. Визначте та обґрунтуйте власну позицію щодо досконалості / недосконалості основних законів України в галузі освіти.

2. Складіть власний тезаурус основних термінів, що використовуються при нормативно-правовому регулюванні галузі. Зверніть увагу на тлумачення термінів.

Рекомендована література

8. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
9. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. *Законодавство України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
10. Закон України «Про вищу освіту». Відомості Верховної ради України. 2019. №243-VIII. 2300 – VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-19>.
11. Закон України «Про повну загальну середню освіту» https://rada.info/upload/users_files/40652034/a527e91864dbc3d32114c27c8fa134ca.pdf
12. Закон України «Про дошкільну освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>
13. Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text>
14. Закон України «Про позашкільну освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text>

Тема 9. Законність в управлінні закладом освіти

1. Проаналізуйте Закон України «Про освіту» та Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» з позиції виокремлення основних заходів нагляду (контролю) та відповідних суб'єктів нагляду (контролю).

2. За результатами аналізу вищезазначених актів заповніть таблицю за наданим зразком:

№	Питання нагляду	Система освіти	Орган (суб'єкт) нагляду (контролю)	Ініціатор	Примітка
1	Захист прав у сфері освіти	<i>Системи дошкільної, загальної середньої, передвищої, вищої, позашкільної освіти</i>	<i>Служба освітнього омбудсмена</i>	<i>Орган / суб'єкт освітньої діяльності / громадяни</i>	<i>Служба створюється відповідно до Закону України «Про освіту»</i>
2	Дотримання ліцензійних умов провадження освітньої діяльності				
3	Дотримання санітарного законодавства				
4	Дотримання податкового				

	законодавства				
5	Дотримання законодавства про працю та зайнятість населення				
6	Забезпечення прозорості та інформаційної відкритості у діяльності закладу освіти				

Рекомендована література

1. Конституція України. – Київ. – 1996. – 54 с.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text>
3. Закон України «Про освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/print>
4. Ліцензування в Україні: Нормативні акти. За заг. ред. А. В. Дашкевич. К.: 2005.
5. Крисюк С. В. Державне управління освітою : навч. посіб. для слухачів, асп., докторантів спец. "Державне управління освітою" / С. В. Крисюк. - К. : НАДУ, 2009. - 220 с.
6. Мармаза О. І. Менеджмент освітньої організації / О. І. Мармаза. – Х.: ТОВ «Щедра садиба», 2017. – 126 с.
7. Трудове право України: навчальний посібник / кол. авторів; за ред. В. О. Кучера. – Львів: ЛьвДУВС, 2017. – 564 с.
8. Трудове право України: підручник / За загальною редакцією М.І. Іншина, В.Л. Костюка, В.П. Мельника. Вид. 2-ге, перероб. і доп. – Київ: Центр учбової літератури, 2016. – 472 с.
9. Управління навчальним закладом : Підручник для магістрантів педагогічних університетів / С.Г. Немченко, О.Б. Голік, О.А. Кривильова, О.В. Лебідь. – Донецьк : ЛАНДОН-XXI, 2012. – 516 с.

Змістовий модуль 4. Основа правового статусу закладу освіти.

Тема 10. Правова основа функціонування закладу освіти та його статутних органів.

3. Проведіть порівняльний аналіз статусу, структури, повноважень статутних органів закладу вищої освіти та закладу загальної середньої освіти у відповідності до чинного законодавства.

Рекомендована література

1. Конституція України
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Угода про співробітництво в галузі освіти
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_135#Text
3. Закон України «Про освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
4. Закон України «Про вищу освіту»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
5. Закон України «Повну загальну середню освіту»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
6. Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text>
7. Закон України «Про дошкільну освіту»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>
8. Закон України «Про позашкільну освіту»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text>
9. Закон України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-14#Text>
10. Закон України «Про колективні договори і угоди»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12#Text>
11. Закон України «Про громадські об'єднання»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>
12. Постанова Кабінету Міністрів України від 22 листопада 2017 р. № 912 «Про затвердження Порядку та критеріїв надання закладу вищої освіти статусу національного, підтвердження чи позбавлення цього статусу»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/912-2017-%D0%BF#Text>
13. Вища освіта в Україні. Нормативно-правове регулювання./ П.П.Заєць, В.С. Згуровський. – Київ: Форум, 2003. – 1021с.
14. Нормативно-правові документи з питань вищої освіти / Дудник Т., Іщенко Т., Хоменко М. / За ред. Болюбаша Я.Я. – Київ, 2004. – 304 с.
15. Вишневський О. На шляху реформ: Актуальні питання сучасної української освіти та змісту виховання. – Дрогобич: Коло, 2005. – 176 с.

Тема 11. Контракт з керівником закладу освіти.

1. Визначте, в чому полягає специфіка укладання контрактів з керівниками закладів освіти порівняно з іншими сферами діяльності.
2. Охарактеризуйте особливості проведення конкурсу на заміщення посади керівника закладу освіти на кожному етапі.
3. Запропонуйте зміни до нормативно-правових актів, що покращать процедуру заміщення посади керівника закладу освіти.

Рекомендована література

1. Закон України «Про освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Закон України «Про вищу освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
3. Закон України «Повну загальну середню освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
4. Цивільний кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
5. Закон України «Про запобігання корупції» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
6. Закон України «Про зайнятість населення» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>
7. Кодекс законів про працю України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
8. Закон України «Про охорону праці» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>
9. Про трудові книжки працівників : Постанова Кабінету Міністрів України від 27 квітня 1993 р. № 301 // ЗП Уряду України. – 1993. – № 10. – Ст. 197. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/301-93-%D0%BF#Text>
10. Про застосування контрактної форми трудового договору з керівником підприємства, що є у загальнодержавній власності : Постанова Кабінету Міністрів України від 19 березня 1993 р. № 203 // ЗП Уряду України. – 1993. – № 6. – Ст. 121. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/203-93-%D0%BF#Text>
11. Положення про порядок укладання контрактів при прийнятті (найманні) на роботу працівників : Постанова Кабінету Міністрів України від 19 березня 1994 р. № 170 // ЗП Уряду України. - 1994. - № 7. – Ст. 172. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/170-94-%D0%BF#Text>
12. Типова форма контракту з працівником : наказ Мінпраці України від 15 квітня 1994 р. № 23 // Людина і праця: Інформаційний бюлетень Міністерства праці України. – 1994. – № 6; 1995. – №6. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0084-94#Text>
13. Інструкція про порядок ведення трудових книжок на підприємствах, в установах і організаціях : наказ Міністерства праці України, Міністерства юстиції України, Міністерства соціального захисту населення України від 29 липня 1993 р. № 59 // Людина і праця: Інформаційний бюлетень Міністерства праці України. — 1993. – № 9-10; 1996. – № 5. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0110-93#Text>
14. Андріїв В. М. Юридичний механізм забезпечення трудових прав працівників : монографія / В. М. Андріїв. — Чернігів : Черніг. держ. ін.-т права, соц. технологій та праці, 2011. — 305 с.
15. Дмитренко Ю. П. Трудове право України : підручник / Ю.П.Дмитренко. — К.: ЮрінкомІнтер, 2009. — 624 с.

16. Заборона дискримінації — основна засада правового регулювання відносин у сфері праці : монографія / Т. А. Занфірова, С. М. Прилипко, О. М. Ярошенко, І. М. Твердовський ; за наук. ред. проф. Ярошенка О. М. — Х. : Юрайт, 2013. — 360 с.

17. Костюк В. Л. Правосуб'єктність у трудовому праві: проблеми теорії та практики : монографія / В. Л. Костюк. — К. : Видавець Карпенко В. М., 2012. — 464 с.

18. Мельник К. Ю. Трудове право України : підручник / К. Ю. Мельник. — Харків : Діса плюс, 2014. — 480 с.

Тема 12. Нормативне регулювання на рівні закладу освіти.

1. Охарактеризуйте поетапно процедуру підготовки, прийняття та оприлюднення наказів керівника закладу освіти (за типом).

2. Змодельуйте ситуацію, яка виникла та вирішується в закладі освіти за участю представників громадськості та стейкхолдерів у межах правового поля.

Рекомендована література

1. Конституція України
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Угода про співробітництво в галузі освіти
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_135#Text
3. Закон України «Про освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
4. Закон України «Про вищу освіту»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
5. Закон України «Повну загальну середню освіту»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
6. Закон України «Про доступ до публічної інформації»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
7. Закон України «Про звернення громадян»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>
8. Закон України «Про інформацію»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
9. Закон України «Про колективні договори і угоди»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12#Text>
10. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>
11. Кодекс законів про працю України
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
12. Постанова Кабінету Міністрів України від 14 квітня 1997 р. № 348 «Про затвердження Інструкції з діловодства за зверненнями громадян в органах державної влади і місцевого самоврядування, об'єднаннях громадян, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форм власності, в засобах масової інформації» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/348-97->

[%D0%BF#Text](#)

13. Типова форма контракту з працівником : наказ Мінпраці України від 15 квітня 1994 р. № 23 // Людина і праця: Інформаційний бюлетень Міністерства праці України. – 1994. – № 6; 1995. – №6.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0084-94#Text>

14. Дзоз В. Освітня справа як складник гуманітарної політики держави / В. Дзоз // Вища освіта України. – 2004. – № 4. – С. 36–39.

15. Евдокимова В. В. Правовые акты в сфере образования: понятия и черты / В. В. Евдокимова // Право и государство. – 2008. – № 1. – С. 28–31.

Змістовий модуль 5. Правове регулювання окремих аспектів діяльності закладу освіти.

Тема 13. Трудові правовідносини у закладі освіти.

1. Проаналізуйте типові Правила внутрішнього трудового розпорядку у закладі освіти. Порівняйте їх з діючими Правилами трудового розпорядку обраного вами закладу освіти (заклад вищої освіти або заклад загальної середньої освіти), скориставшись їх обов'язковою наявністю на сайті закладу.

Рекомендована література

1. Конституція України
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Угода про співробітництво в галузі освіти
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_135#Text.
3. Цивільний кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
4. Господарський кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
5. Податковий кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
6. Бюджетний кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.
7. Закон України «Про запобігання корупції»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>.
8. Закон України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-14#Text>.
9. Закон України «Про колективні договори і угоди»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12#Text>.
10. Кодекс законів про працю України
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.
11. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про Типові правила внутрішнього трудового розпорядку для працівників навчально-виховних закладів системи Міністерства освіти України» від 20.12.1993 (із відповідними доповненнями та змінами) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-94#Text>.

12. Андріїв В. М. Юридичний механізм забезпечення трудових прав працівників : монографія / В. М. Андріїв. — Чернігів : Черніг. держ. ін.-т права, соц. технологій та праці, 2011. — 305 с.

13. Актуальні проблеми теорії трудового права та права соціального забезпечення [Текст] : монографія / [Чанишева Г. І. та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України Г. І. Чанишевої ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». — Одеса : Фенікс, 2015. — 328 с.

14. Гарасимів Т. З. Словник термінів до навчальних курсів «Трудове право» та «Право соціального забезпечення України» [Текст] / Т. З. Гарасимів. — Дрогобич : Видавнича фірма «Відродження», 2003. — 176 с.

15. Дмитренко Ю. П. Трудове право України : підручник / Ю.П.Дмитренко. — К.: ЮрінкомІнтер, 2009. — 624 с.

Тема 14. Пенсійне та соціальне забезпечення у закладі освіти.

1. Зобразіть схематично систему пенсійне забезпечення після проведення пенсійної реформи.

2. Визначте державні гарантії працівникам освіти, сформулюйте свою позицію щодо них.

Рекомендована література

1. Конституція України
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

2. Закон України «Про освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

3. Закон України «Про колективні договори і угоди»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12#Text>

4. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>

5. Закон України «Про зайнятість населення»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>

6. Кодекс законів про працю України
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>

7. Закон України «Про відпустки»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80#Text>

8. Ткаченко Н. М. Пенсійна реформа та пенсійне забезпечення наукових (науково-педагогічних) працівників та державних службовців України. Пенсійні реформи: світовий досвід / Н. М. Ткаченко. — К.: Алерта, 2012. — 84 с.

9. Харитонova Л. І. Судова практика як джерело права соціального забезпечення [Електронний ресурс] / Л. І. Харитонova // Актуальні проблеми держави і права. — 2008. — Вип. 37. — С. 55- 60.

10. Якуша Н. В. Шлях до здійснення реформування системи соціального забезпечення [Електронний ресурс] / Н. В. Якуша // Форум права. — 2012. — № 1. — С. 1125-1131. — Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/jpdf/FP_index.htm_2012_1_181.pdf.

11. Ярошенко І. С. Право соціального забезпечення: навч. посібник /

МОНУ; КНЕУ; І. С. Ярошенко. – К. : КНЕУ, 2005. – 232с.

Тема 15. Організація роботи із зверненнями громадян у закладі освіти.

2. Охарактеризуйте специфіку роботи із зверненнями різних суб'єктів (депутатів різних рівнів, інвалідів, ветеранів, громадських організацій, представників ЗМІ тощо).

Рекомендована література

1. Закон України «Про освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Закон України «Про вищу освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
3. Закон України «Повну загальну середню освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
4. Закон України «Про запобігання корупції» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
5. Закон України «Про доступ до публічної інформації» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
6. Закон України «Про звернення громадян» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>
7. Закон України «Про інформацію» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
8. Закон України «Про громадські об'єднання» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>

Змістовий модуль 6. Правова охорона інтелектуальної діяльності учасників освітнього процесу.

Тема 16. Інтелектуальна власність, авторські та суміжні права.

1. Охарактеризуйте державну систему охорони права інтелектуальної власності та відобразіть графічно її структуру.

Рекомендована література

1. Цивільний кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
2. Закон України «Про авторське право і суміжні права» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>
3. Закон України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2415-19#Text>
4. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text>

5. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text>

6. Закон України «Про правову охорону географічних зазначень»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-14#Text>

7. Постанова Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2018 р. № 90
 «Про утворення Ради з питань інтелектуальної власності»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/90-2018-%D0%BF#Text>

8. Постанова Кабінету Міністрів України від 8 липня 1999 р. N 1208
 «Питання Державного комітету з питань науки та інтелектуальної власності»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1208-99-%D0%BF#Text>

9. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 04.06.2010 № 5
 «Про застосування судами норм законодавства у справах про захист авторського права і суміжних прав»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-10#Text>

10. Інтелектуальна власність : підручник для студентів неюридичних факультетів / В. О. Семків, Р. С. Шандра. – Львів: Галицький друкар, 2015. – 280 с.

11. Право інтелектуальної власності: Акад. курс: Підруч. для студ. вищих навч. закладів / О. П. Орлюк, Г. О. Андрощук, О. Б. Бутнік-Сіверський та ін.; За ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. — К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. — 696 с.

12. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності: Підручник. — Вид. 2, змін. і доп. / О. П. Світличний. — К.: НУБіП України, 2016. — 355 с.

Інформаційний ресурс:

Сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства у розділі «Інтелектуальна власність»
<https://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&id=bb27fb37-4305-4686-9ea0-995d1c10f028&tag=DerzhavnaSluzhbaIntelktualnoiVlasnosti>

Тема 17. Набуття та здійснення прав на результати творчої інтелектуальної діяльності.

1. Дослідіть процедуру набуття права інтелектуальної власності на твір / винахід шляхом оформлення авторського свідоцтва.

Рекомендована література

1. Цивільний кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

2. Закон України «Про авторське право і суміжні права»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>

3. Закон України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2415-19#Text>

4. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі»

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text>

5. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text>

6. Закон України «Про правову охорону географічних зазначень»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-14#Text>

7. Постанова Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2018 р. № 90
 «Про утворення Ради з питань інтелектуальної власності»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/90-2018-%D0%BF#Text>

8. Постанова Кабінету Міністрів України від 8 липня 1999 р. N 1208
 «Питання Державного комітету з питань науки та інтелектуальної власності»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1208-99-%D0%BF#Text>

9. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 04.06.2010 № 5
 «Про застосування судами норм законодавства у справах про захист
 авторського права і суміжних прав»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-10#Text>

10. Інтелектуальна власність : підручник для студентів неюридичних
 факультетів / В. О. Семків, Р. С. Шандра. – Львів: Галицький друкар, 2015. –
 280 с.

11. Право інтелектуальної власності: Акад. курс: Підруч. для студ.
 вищих навч. закладів / О. П. Орлюк, Г. О. Андрощук, О. Б. Бутнік-Сіверський
 та ін.; За ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. — К.: Видавничий Дім «Ін
 Юре», 2007. — 696 с.

12. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності: Підручник. –
 Вид. 2, змін. і доп. / О. П. Світличний. – К.: НУБіП України, 2016. – 355 с.

Інформаційний ресурс:

Сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського
 господарства у розділі «Інтелектуальна власність»
<https://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&id=bb27fb37-4305-4686-9ea0-995d1c10f028&tag=DerzhavnaSluzhbaIntelektualnoiVlasnosti>

Тема 18. Захист прав інтелектуальної власності.

1. Проаналізуйте механізм медіації, як спосіб врегулювання
 суперечки.

2. Скласти позов до суду щодо порушення права інтелектуальної
 власності на науковий / літературний твір

Рекомендована література

1. Цивільний кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

2. Закон України «Про авторське право і суміжні права»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>

3. Закон України «Про ефективне управління майновими правами
 правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав»

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2415-19#Text>

4. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text>

5. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text>

6. Закон України «Про правову охорону географічних зазначень»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-14#Text>

7. Постанова Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2018 р. № 90
 «Про утворення Ради з питань інтелектуальної власності»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/90-2018-%D0%BF#Text>

8. Постанова Кабінету Міністрів України від 8 липня 1999 р. N 1208
 «Питання Державного комітету з питань науки та інтелектуальної власності»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1208-99-%D0%BF#Text>

9. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 04.06.2010 № 5
 «Про застосування судами норм законодавства у справах про захист авторського права і суміжних прав»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-10#Text>

10. Інтелектуальна власність : підручник для студентів неюридичних факультетів / В. О. Семків, Р. С. Шандра. – Львів: Галицький друкар, 2015. – 280 с.

11. Право інтелектуальної власності: Акад. курс: Підруч. для студ. вищих навч. закладів / О. П. Орлюк, Г. О. Андрощук, О. Б. Бутнік-Сіверський та ін.; За ред. О. П. Орлюк, О. Д. Святоцького. — К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2007. — 696 с.

12. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності: Підручник. — Вид. 2, змін. і доп. / О. П. Світличний. — К.: НУБіП України, 2016. — 355 с.

Інформаційний ресурс:

Сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства у розділі «Інтелектуальна власність»
<https://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&id=bb27fb37-4305-4686-9ea0-995d1c10f028&tag=DerzhavnaSluzhbaIntelktualnoiVlasnosti>

3. ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні навчально-дослідні (далі ІНДЗ) завдання є однією з форм навчального процесу, що виконуються під час позааудиторної самостійної роботи. ІНДЗ виконуються здобувачами вищої освіти самостійно з одержанням необхідних консультацій з боку викладача.

Видами ІНДЗ з навчальної дисципліни «Нормативне регулювання у сфері освіти» є есе/реферат.

Здобувач вищої освіти має виконати одне із запропонованих ІНДЗ, яке оцінюється відповідно до зазначених у п. 7 змісту критеріїв оцінювання.

Есе – це самостійна письмова реферативно-аналітична праця з вільною композицією, що написана на основі опрацювання відповідних джерел, висвітлює сучасний стан конкретної проблеми і містить науково обґрунтований власний погляд на неї, а також відповідь на запитання про перспективи та можливі способи її розв’язання. Ця навчальна робота передбачає вираження здобувачем вищої освіти своєї точки зору, особистої суб’єктивної оцінки предмета міркування, дає можливість нестандартного (творчого), оригінального висвітлення матеріалу.

При підготовці та написанні есе рекомендується використовувати наступний досвід:

1. Здобувач вищої освіти повинен уважно ознайомитися з рекомендованою тематикою есе, запропонованою в цій розробці, і вибрати тему. Можна запропонувати свою власну тему есе.

2. З’ясувати зміст обраної теми та цільову настанову, проконсультуватися з цього приводу у викладачів, визначити і накреслити головні питання які підлягають розгляду.

3. При необхідності скласти план особистої роботи. У плані визначити терміни написання есе, редагування, виготовлення наочних матеріалів (ілюстрацій, таблиць, схем тощо).

4. Підготувати список необхідної літератури з теми. У цій роботі доцільно користуватися каталогами бібліотек.

5. Вивчити рекомендовану літературу, тобто вибрати основні положення, які відносяться до теми есе, з’ясувати фактичний матеріал та висновки, до яких приходить автор. Під час вивчення літератури треба робити відповідні записи, які потім слід використати при написанні есе.

Характеристика та вимоги до основних компонентів змісту есе:

При написанні есе бажано дотримуватися відповідних вимог.

Структура есе включає такі основні елементи (орієнтовна):

- титульний аркуш (додаток А);
- вступ, де стисло визначається актуальність та суть проблеми (20 % обсягу роботи);
- основна частина, де викладається власний погляд (позиції) на проблему (60 % обсягу роботи);
- висновок, який містить підсумкове судження (20 % обсягу роботи);
- список використаних джерел (не більше 5 найменувань);
- додатки (за необхідністю).

Титульна сторінка есе оформлюється за встановленим зразком (див. додаток А) та є першою сторінкою індивідуального завдання, проте номер на ній не проставляється.

У **Вступі** необхідно відобразити суть та обґрунтування вибору теми, структуру її розгляду, здійснити перехід до основного судження. На цьому етапі важливо правильно сформулювати питання, на яке автор збирається знайти відповідь під час дослідження.

Основна частина передбачає розкриття обраної теми твору, де буде сформульовано судження, розкрито аргументацію та аналіз, використовуючи обґрунтування тез і роздумів, докази, факти і приклади на підтримку

У **висновках** необхідно викласти основне судження, резюмувати аргументи на захист основного судження, показати особисті думки щодо висвітленої теми.

Список використаних джерел містить перелік літературних джерел, що використовуються при підготовці есе.

Додатки складаються з допоміжних таблиць, розмір яких більший за одну сторінку, діаграм, схем, інструкцій, методик, звітної документації, допоміжних ілюстрацій, тощо і нумеруються в тій послідовності, в якій на них надаються посилання в тексті.

Структуру есе визначають висунуті до нього вимоги, де думки автора: 1) викладено у формі коротких тез; 2) підкріплені доказами – за тезою слідує аргументи: вступ; теза, аргументи; теза, аргументи; теза, аргументи; висновок. Автор може використовувати декілька аргументів на користь кожної тези для більшої переконливості обраної тези.

Правила оформлення есе:

Есе виконується на стандартних аркушах формату А4 (210x297) і розміщується на одній стороні аркуша. Тип шрифту – Times New Roman Суг. Шрифт основного тексту – звичайний, розмір 14; абзац – 1,25; інтервал – 1,5; текст повинен бути відформатованим по ширині й без перенесень.

Кожна сторінка має однакові поля: ліве – 20 мм, праве – 10 мм, верхнє, нижнє – 20 мм. Загальний обсяг есе, виконаного на комп'ютері, – 7-10 сторінок без додатків. Сторінка тексту повинна містити 29-30 рядків.

Усі сторінки роботи послідовно нумерують арабськими цифрами, проставляючи їх у правому верхньому куті (без крапки). Нумерація сторінок починається з титульного листа, на якому цифра «1» не ставиться. Рисунки, таблиці (які розміщені в тексті роботи), список використаних джерел, додатки також включаються до наскрізної нумерації.

При написанні есе необхідно: викладати матеріал грамотно з використанням наукового стилю писемної мови, логічно, послідовно; дотримуватися основних вимог з використання цитат; чітко формулювати думки; узагальнювати результати досліджень. До нього можуть бути додані графіки, діаграми і таблиці, схеми, ілюстрації (кольорові, чорно-білі, ламіновані).

Рекомендовані теми есе

1. Значення індивідуалізації навчання в сучасному освітньому процесі.
2. Українські і міжнародні стандартизовані процедури виміру якості освіти.
3. Упровадження інноваційних технологій в освіті держав-членів ЄС (за вибором студента).
4. Освітні зміни та інновації в Україні: характеристика в контексті стратегії й тактики освітньої політики.

5. Освітні реформи в Україні і в державах-членах ЄС: основні досягнення і перспективи.
6. Перспективи управління якістю освіти в Україні в контексті освітньої політики.
7. Ефективність як ключовий інструмент розвитку освітньої системи в контексті державної освітньої політики України.
8. Характер державного управління системою освіти в Україні і державах-членах ЄС: порівняльний аналіз.
9. Громадський характер управління системою освіти в Україні і шляхи його розвитку.
10. Зростання ролі громадянського суспільства в Україні в формуванні освітньої політики.
11. Конкурентоспроможність закладу освіти: параметри, умови.
12. Фінансово-економічні відносини у сфері освіти.
13. Фінансова автономія вищих навчальних закладів: нормативно-правове забезпечення і шляхи практичної реалізації.
14. Перспективи удосконалення нормативно-правової бази сфери освіти.
15. Система органів, які забезпечують контроль та нагляд за діяльністю закладу освіти.
16. Державна реєстрація закладу освіти.
17. Статус структурних та відокремлених підрозділів закладу освіти.
18. Правове регулювання конкурсу на заміщення посади керівника закладу освіти.
19. Публічне обговорення та роль громадськості при прийнятті нормативно-правових актів, що регулюють галузь освіти.
20. Правові підстави взаємодії з стейкхолдерами.
21. Пільги та компенсації педагогам.
22. Правове регулювання робочого часу в закладі освіти.
23. Правове регулювання соціального захисту та соціальної допомоги учасникам навчально-виховного процесу в закладах освіти.
24. Виникнення авторського права. Державна реєстрація авторського права в Україні.
25. Види правопорушень в сфері інтелектуальної власності.
26. Судова експертиза у сфері інтелектуальної власності.

Реферати – це індивідуальні завдання, які сприяють поглибленню і розширенню теоретичних знань здобувачів вищої освіти з окремих тем дисципліни, розвивають навички самостійної творчої роботи з навчальною та науковою літературою, розвивають та закріплюють первинні навички дослідницької діяльності, а також застосуванні отриманих знань у здійсненні професійній діяльності. Ця навчальна робота прищеплює навички узагальнення програмного матеріалу, використання різноманітних джерел, складання бібліографії з теми дослідження, уміння робити порівняльний аналіз, контент-аналіз та засвоювати інші методи пізнання.

При підготовці та написанні реферату рекомендується використовувати наступний досвід:

1. Здобувач вищої освіти повинен уважно ознайомитися з рекомендованою тематикою рефератів, запропонованою в цій розробці, і вибрати тему. Можна запропонувати свою власну тему реферату.
2. З'ясувати зміст обраної теми та цільову настанову, проконсультуватися з цього приводу у викладачів, визначити і накреслити головні питання які підлягають розгляду.
3. При необхідності скласти план особистої роботи. У плані визначити терміни написання реферату, редагування, виготовлення наочних матеріалів (схем, таблиць, тощо).
4. Підготувати список необхідної літератури з теми. У цій роботі доцільно користуватися каталогами бібліотек.
5. Вивчити рекомендовану літературу, тобто вибрати основні положення, які відносяться до теми реферату, з'ясувати фактичний матеріал та висновки, до яких приходить автор. Під час вивчення літератури треба робити відповідні записи, які потім слід використати при написанні реферату.

Характеристика та вимоги до основних компонентів змісту реферату:

При написанні реферату бажано дотримуватися відповідних вимог.

Структура реферату включає такі основні елементи (орієнтовна):

- титульний аркуш (додаток А);
- зміст;
- вступ;
- основна частина, яка складається з 2-3 рівнозначних за обсягом розділів, кожний з яких завершується стислими висновками;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідністю).

Титульна сторінка реферату оформлюється за встановленим зразком (див. додаток А) та є першою сторінкою реферату, проте номер на ній не проставляється.

Зміст роботи подається на початку реферату. Він повинен бути оформлений як простий або розгорнутий план. Зміст містить назву та нумерацію усіх розділів і підрозділів.

У **Вступі** необхідно відобразити роль і значення проблеми (теми), що вивчається, вказати мету, завдання, об'єкт роботи.

Основна частина подається у вигляді систематизованої реферативної інформації та її аналізу, що передбачає безпосередній виклад змісту теми реферату, глибоке і всебічне висвітлення її основних положень.

У **висновках** необхідно підвести підсумки досліджень, які проведені в рефераті.

Список використаних джерел містить перелік літературних джерел, що використовуються при підготовці реферату. Список використаних джерел повинен складати не менше 10 найменувань. Мінімальна кількість джерел має

становити не менше ніж 60 % найменувань за останні 5 років. Кількість Інтернет-документів не повинна перевищувати 15 % загальної кількості списку джерел.

Додатки складаються з допоміжних таблиць, розмір яких більший за одну сторінку, діаграм, схем, інструкцій, методик, звітної документації, допоміжних ілюстрацій, тощо і нумеруються в тій послідовності, в якій на них надаються посилання в тексті.

Орієнтований розподіл складових структури реферату та їх обсяг здійснюється в такому порядку:

Таблиця 1

Приблизний розподіл складових структури реферату

Основні елементи структури	Кількість сторінок	Обсяг
Титульний аркуш	1 стор.	Обсяг 15-20 сторінок
Зміст	1 стор.	
Умовні позначки (скорочення)	1 стор. (за необхідністю)	
Вступ	1-2 стор.	
Основна частина: 2-3 рівновеликих розділи, які можуть складатися з 2-4 підрозділів (але необов'язково). Кожна складова основної частини (розділи) завершується стислими висновками (не виносяться до змісту)	до 15 стор. (з загальним обсягом 20 стор.), або до 10 стор. (з загальним обсягом 15 стор.)	
Висновки	1-2 стор.	Обсяг не обмежений
Список використаних джерел	10-15 джерел	
Додатки	не регламентуються	

Правила оформлення реферату:

Текст реферату виконується на стандартних аркушах формату А4 (210x297) і розміщується на одній стороні аркуша. Тип шрифту – Times New Roman Суг. Шрифт основного тексту – звичайний, розмір 14; абзац – 1,25; інтервал – 1,5; текст повинен бути відформатованим по ширині й без перенесень.

Кожна сторінка має однакові поля: ліве – 20 мм, праве – 10 мм, верхнє, нижнє – 20 мм. Загальний обсяг реферату, виконаного на комп'ютері, – 15-20 сторінок, або 10-15 сторінок рукописного тесту.

Сторінка тексту повинна містити 29-30 рядків.

Розділи нумерують арабськими цифрами, підрозділи – двома арабськими цифрами, розділеними крапкою: перша означає номер розділу, друга – підрозділу. Номер розділу та підрозділу показують перед їх заголовком, у кінці заголовка крапку не ставлять. Підкреслювання,

фарбування та переніс слів у заголовках не допускається. Кожний розділ треба починати з нової сторінки.

Усі сторінки роботи послідовно нумерують арабськими цифрами, проставляючи їх у правому верхньому куті (без крапки). Нумерація сторінок починається з титульного листа, на якому цифра «1» не ставиться. Рисунки, таблиці (які розміщені в тексті роботи), список використаних джерел, додатки також включаються до наскрізної нумерації.

При написанні реферату необхідно: викладати матеріал грамотно з використанням наукового стилю писемної мови, логічно, послідовно; чітко формулювати думки; узагальнювати результати досліджень у вигляді таблиць, схем, діаграм, безпосередньо пов'язаних з питаннями теми, але їх кількість не повинна бути надмірною.

Оформлення ілюстрацій, таблиць, цитат:

Усі ілюстрації (графіки, схеми, діаграми тощо) іменуються рисунками. Рисунки нумеруються послідовно в межах розділу та порядкового номера рисунка, розділених крапкою, наприклад: 3.2 (другий рисунок третього розділу). Рисунки повинні розміщуватися зразу після посилання на них у тексті реферату. Кожний рисунок повинен супроводжуватися змістовним підписом. Підпис розміщується під рисунком в один рядок з номером.

Таблиці повинні мати назву, яка відображає їх зміст. Таблиці повинні бути компактними, наочними і зрозумілими. Небажаним є перенос таблиць, якщо зони повністю вміщуються на одній сторінці.

Усі таблиці повинні бути пронумеровані. Номер таблиці ставиться зліва від назви і складається із номера розділу та порядкового номера таблиці, розділених крапкою, наприклад, 1.1. (перша таблиця першого розділу), 2.1 (перша таблиця другого розділу).

Скорочення слів у заголовках розділів, підрозділів, таблиць, додатків і в підписах під рисунками не допускається, а в тексті можливі лише загальноприйняті скорочення.

При написанні реферату обов'язковими є посилання на автора та джерело, звідки запозичені матеріал або окремі дані. Цитати, взяті із праць або офіційних документів, повинні відповідати оригіналу.

Перелік літературних джерел, використаних при виконанні реферату, наводять наприкінці тексту, а по тексту повинні бути наведені посилання, які подаються у квадратних дужках з вказівкою номеру джерела у списку літератури та сторінки, наприклад, [1, с. 15–11], або «... у працях [3–5]...», або «... у працях [3; 5]...» і. т.д.

Бібліографічний опис списку використаних джерел:

Необхідно оформляти з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Література подається в алфавітному порядку або в порядку посилання в тексті.

Наведені в списку використаних джерел друковані праці записують мовою оригіналу і оформляють згідно з вимогами державного стандарту.

Зразок оформлення літератури:

1. Конституція України : офіц. текст. від 28.06.1996 р. № 254к/96-вр; у поточній редакції. *Законодавство України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

2. Кузнецова Н. Оцінка факторів, що впливають на якість освітніх послуг в Україні. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2014. Вип. 1-2. С. 13–19.

3. Лопушинський І. П. Актуальні проблеми управління закладами освіти: колективна : монографія / за ред. В. В. Кузьменка, Н. В. Слюсаренко. Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2017. 235 с.

Порядок подання ІНДЗ (есе/реферату) та захист:

1. Звіт про виконання ІНДЗ подається у вигляді скріплених аркушів формату А4 з титульною сторінкою стандартного зразка і внутрішнім наповненням із зазначенням усіх позицій змісту завдання.

2. ІНДЗ подається викладачу, який проводить практичні заняття з даної дисципліни, не пізніше ніж за 2 тижні до семестрового контролю.

3. Оцінка за ІНДЗ виставляється на заключному занятті (практичному тощо) з курсу на основі попереднього ознайомлення викладача з його змістом. Можливий захист завдання шляхом усного виступу здобувача вищої освіти під час проведення практичного заняття (до 10 хв.).

Дотримання вимог академічної доброчесності:

Згідно статті 42 Закону України «Про освіту» та «Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу в Університеті Ушинського» (затверджено Вчено радою протокол № 9 від 26.04.2018, розміщено на офіційному веб-сайті університету: https://pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/P101.pdf) кожний здобувач повинен дотримуватися академічної доброчесності.

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності при написанні ІНДЗ передбачає:

- самостійне виконання всіх етапів підготовки та написання навчальної роботи;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Якщо ІНДЗ у більшості складається з перефразованих ідей інших авторів без оригінального аналізу чи думок здобувача вищої освіти, воно все

одно буде вважатися плагіатом, навіть якщо усі запозичені думки будуть правильно процитовані.

Рекомендовані теми рефератів:

1. Складові державної освітньої політики в Україні.
2. Удосконалення механізмів реалізації державної освітньої політики в галузі освіти.
3. Управління закладами освіти в умовах глобалізації та інтегрованості України у загальноєвропейський освітній простір.
4. Система органів, які забезпечують контроль та нагляд за діяльністю закладу освіти.
5. Державна реєстрація закладу освіти.
6. Статус структурних та відокремлених підрозділів закладу освіти.
7. Правове регулювання конкурсу на заміщення посади керівника закладу освіти.
8. Модернізація організаційної структури регіональних органів управління освітою в Україні.
9. Гуманізація управління закладом освіти в Україні.
10. Стратегії розвитку освіти в Україні в умовах глобалізації.
11. Зарубіжний досвід щодо удосконалення механізмів реалізації державної освітньої політики.
12. Роль Європейського Союзу в створенні та розвитку європейського освітнього простору.
13. Академічна мобільність – важливий чинник освітньої євроінтеграції.
14. Державна система охорони прав інтелектуальної власності
Юридична відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності
15. Соціальне забезпечення працівників закладів освіти
16. Особливості трудових правовідносин у сфері освіти.
17. Правова основа функціонування та діяльності закладу освіти

4. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

Тестові завдання для самоконтролю

1. Дайте визначення поняття «державна освітня політика»

Державна освітня політика – це

2. Оберіть три основні ознаки освітньої політики, що відрізняють її від політики в інших галузях соціально-економічного життя країни:

- А) освітня політика визначається як діяльність, що спрямована на досягнення цілей у сфері освіти;
- Б) освітня політика розуміється як концентроване вираження волі багатонаціонального народу України;
- В) освітньою політикою займаються суб'єкти, які можуть забезпечувати досягнення встановлених у сфері освіти цілей;
- Г) напрями освітньої політики визначаються цілями, які поставлені перед сферою освіти, і тими діями, які застосовуються для їх досягнення;
- Д) освітня політика спрямована на задоволення запитів особистості та потреб розвитку громадянського суспільства, держави.

3. На що суттєво впливає стан справ у освітянській галузі?

- А) формування ідеального образу країни;
- Б) усі сфери суспільного життя;
- В) процес євроінтеграції;
- Г) зовнішню політику країни;
- Д) процес адаптації національної освітньої системи до змін.

4. Оберіть три основні ознаки аналізу державної політики як діяльності:

- А) переважно прикладний, проблемно-орієнтований характер;
- Б) міждисциплінарний характер;
- В) збір відповідних фактів і даних;
- Г) об'єктивний і кваліфікований діагноз проблеми;
- Д) орієнтованість на клієнта.

5. Назвіть інструменти аналізу освітньої політики.

Інструментами аналізу освітньої політики є:

6. Які три з наведених видів оцінки можна віднести до оцінювання результатів упровадження освітньої політики?

- А) оцінка участі;
- Б) оцінка впливу;
- В) оцінка процесу;
- Г) оцінка ситуації;
- Д) оцінка ефективності.

7. Назвіть основні принципи європейської освітньої політики.

Основними принципами європейської освітньої політики є:

8. Який нормативний документ став основою розвитку Болонського процесу в державах-членах ЄС?

- А) Маастрихтська угода 1993 р.;
- Б) Амстердамська угода 1997 р.;
- В) Сорбонська декларація 1998 р.
- Г) Лісабонська стратегія 2000 р.

9. Встановіть відповідність між основними поняттями і їх характеристиками:

1. Державна політика в галузі освіти в Україні ґрунтується на	а) політичний, економічний, організаційний, правовий, мотиваційний
2. Механізми реалізації державної політики в галузі освіти в умовах інноваційного розвитку України	б) збереження і розвитку системи вищої освіти і підвищення його якості; розширення можливостей громадян України для отримання вищої освіти; створення і забезпечення рівних умов доступності до вищої освіти тощо
3. Реалізація державної політики у області вищої освіти забезпечується шляхом	в) стратегічних документах розвитку освіти; законодавчих актах про освіту; міжнародних і міждержавних договорах, ратифікованих вищим законодавчим органом тощо
4. Мета державної політики щодо розвитку освіти полягає у	г) створенні умов для розвитку особистості і творчої самореалізації кожного громадянина України, вихованні покоління людей, здатних ефективно працювати і навчатися протягом життя, оберігати й

	примножувати цінності національної культури та громадянського суспільства
1__, 2__, 3__, 4__.	

10. Назвіть основний юридичний документ закладу освіти, який визначає всі необхідні елементи його організації та функціонування, а також відображає принципи правового регулювання його економічних відносин:

- А) Статут закладу освіти;
- Б) Ліцензія на провадження освітньої діяльності;
- В) Свідоцтво про атестацію закладу освіти;
- Г) Положення про організацію освітнього процесу в закладі освіти.

11. Визначте мету співробітництва України з ЄС у сфері науки і техніки:

- А) створення умов, за яких Європейський дослідницький простір стане найбільш привабливим місцем роботи для кращих учених світу;
- Б) заохочення цивільних наукових досліджень та технологічного розвитку, включаючи різні інші форми співробітництва;
- В) вибір шляху розвитку в напрямку європейської цивілізаційної моделі;
- Г) рух до стандартів демократії, інформаційного суспільства, соціально орієнтованого ринкового господарства.

12. Які три з наведених принципів можна віднести до основних засад на яких базується інтеграція вітчизняної освіти у міжнародний освітній простір?

- А) пріоритет національних інтересів;
- Б) збереження та розвиток інтелектуального потенціалу нації;
- В) ефективність розвитку вітчизняної системи освіти;
- Г) системний і взаємовигідний характер співробітництва;
- Д) оптимізація фінансування вітчизняних закладів освіти.

13. Назвіть механізмами реалізації державної освітньої політики в Україні.

Механізмами реалізації державної освітньої політики в Україні є:

14. Назвіть основні глобалізаційні чинники, які впливають на процеси реформування державних механізмів забезпечення якості в Україні:

Основними глобалізаційними чинниками, які впливають на процеси реформування державних механізмів забезпечення якості в Україні є:

15. Які три з наведених механізмів державного управління в галузі освіти можна віднести до механізмів за функціональним призначенням?

- А) економічно-фінансові;
- Б) інформаційно-аналітичні;
- В) галузеві;
- Г) організаційно-управлінські;
- Д) регіональні.

16. Вставте пропущене слово:

у системі управління якістю освіти особливе місце належить _____, як складному управлінському інструменту оцінювання результатів якості освіти, що об'єднує три найважливіші управлінські компоненти: контроль, експертизу різних сторін діяльності школи та систему інформаційного забезпечення управління якістю освіти.

17. Визначте мету державно-громадського управління освітою:

- А) оптимальне поєднання державних та громадських засад в інтересах особистості, соціуму та влади;
- Б) добровільне громадське формування, створене на основі єдності інтересів для спільної реалізації громадянами своїх прав і свобод;
- В) незалежна експертиза стану справ в освіті та діалог з владними структурами для встановлення балансу інтересів громадськості й органів управління закладом освіти;
- Г) забезпечити контроль за діяльністю адміністрації з боку громадськості.

18. Назвіть головні принципи державно-громадської моделі управління закладами освіти:

Головними принципами державно-громадської моделі управління закладами освіти є:

19. Оберіть три категорії, які характеризують додаткові джерела фінансування закладу освіти:

- А) кошти місцевого бюджету;
- Б) прибутки від реалізації продукції навчально-виробничих майстерень, цехів і господарств, від надання в оренду приміщень, споруд, обладнання;

В) кошти, від надання закладом додаткових освітніх послуг в тому числі за угодами та за замовленнями населення;

Г) кошти державного бюджету;

Д) добровільні грошові внески і пожертвування підприємств, установ, організацій та окремих громадян, іноземних юридичних та фізичних осіб.

20. Оберіть три категорії, які характеризують особливості фандрайзингу закладів освіти:

А) пошук потенційних джерел фінансування;

Б) неприбуткова діяльність;

В) обґрунтування потреб в коштах та співвідношення з інтересами фінансових донорів;

Г) формування, підтримка та розвиток зв'язків з громадськими організаціями як з фінансовими донорами;

Д) добровільна діяльність, згідно з особистою волею індивідуума.

21. У національній правовій системі провідне місце регулювання трудових відносин у освіті має:

А) закон України «Про освіту»

Б) КЗпП України

В) Конституція України

22. Встановлена законодавством здатність і юридична можливість своїми діями здійснювати трудові права і обов'язки це:

А) правоздатність

Б) деліктоздатність

В) дієздатність

23. Яка суттєва умова відрізняє контракт від трудового договору:

А) умови

Б) підстави розірвання

В) строк дії

24. Яка умова трудового договору є факультативною?

А) місце роботи

Б) встановлення випробувального строку

В) трудова функція

25. Основними джерелами коштів з соціального страхування є:

А) внески робітників;

Б) внески застрахованих осіб;

В) внески робітників і застрахованих осіб.

26. Які з видів соціальних послуг належать до пенсійного страхування:

- А) пенсії за віком, з інвалідності внаслідок загального захворювання;
- Б) пенсії в зв'язку з втратою годувальника;
- В) матеріальна допомога по вагітності і родам

27. До установчих документів не належать:

- А) статут;
- Б) засновницький договір;
- В) договір про співпрацю.

28. Основні видом дисциплінарних стягнень є:

- А) штрафи;
- Б) звільнення;
- В) догани.

29. Який нормативно-правовий акт необхідно застосовувати у разі наявності декількох чинних нормативних актів, що регулюють однорідні правовідносини?

- А) діє той із них, який має вищу юридичну силу;
- Б) діє той із них, який прийнятий пізніше;
- В) діє той із них, який прийнятий раніше.

30. Яка стаття Конституції України визначає право на освіту:

- А) ст. 52 Конституції України;
- Б) ст. 53 Конституції України;
- В) ст. 54 Конституції України

31. Громадяни України мають право на безкоштовну освіту:

- А) у державних закладах освіти;
- Б) у комунальних державних закладах;
- В) у приватних закладах освіти;

5. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Поняття та сутність освітньої політики. Суб'єкти і об'єкти освітньої політики, їх характеристика.
2. Головна мета (місія) та основні ознаки державної освітньої політики. Роль та значення державної політики у сфері освіти.
3. Етапи розвитку державної освітньої політики в сучасній Україні, їх характеристика.
4. Методи впливу державної освітньої політики на освіту (адміністративний; правовий; економічний).
5. Сутність аналізу державної освітньої політики. Предмет аналізу освітньої політики.
6. Міжнародні індикатори освітньої політики, їх характеристика.
7. Індикатори освітньої політики України, їх характеристика.
8. Оцінювання результатів впровадження освітньої політики.
9. Критерії оцінювання, їх характеристика.
10. Цілі, задачі та основні принципи політики ЄС в галузі освіти.
11. Стратегії державної освітньої політики в країнах Європейського Союзу та можливості їх застосування в Україні.
12. Освітні програми ЄС, їх характеристика.
13. Сутність освітніх реформ у країнах Європейського Союзу.
14. Системи освіти окремих країн ЄС.
15. Стратегії реформування освіти в Україні в умовах інтеграції/глобалізації.
16. Інноваційна діяльність освітніх закладів України. Напрями інноваційного розвитку.
17. Забезпечення якості освіти: вітчизняний досвід.
18. Проблеми та шляхи удосконалення процесу реформування вітчизняної освіти в контексті провідних тенденцій розвитку європейського освітнього простору.
19. Освітня політика в Україні у сфері повної загальної середньої освіти: стан і перспективи.
20. Освітня політика в Україні у галузі вищої освіти в контексті сучасних суспільних викликів.
21. Основні засади сучасної системи управління сферою освіти в Україні.
22. Механізми реалізації державної політики в галузі освіти.
23. Мета, предмет, завдання, зміст державно-громадського управління освітою.
24. Принципи державно-громадської моделі управління закладом освіти, їх характеристика.
25. Соціальне партнерство як інструмент забезпечення стратегічного розвитку освітнього закладу.
26. Проблеми впровадження державно-громадського управління освітою в сучасній Україні, напрямки та умови їх розв'язання.

27. Стратегічні завдання реформування фінансового забезпечення в галузі освіти в Україні, їх характеристика.

28. Джерельна база фінансування освіти.

29. Джерела залучення фінансових ресурсів у діяльність закладу освіти (за типом).

30. Можливості та перспективи використання досвіду фінансування освіти зарубіжних країн в Україні. Перспективи удосконалення нормативно-правової бази сфери освіти.

31. Система органів, які забезпечують контроль та нагляд за діяльністю закладу освіти.

32. Державна реєстрація закладу освіти.

33. Статус структурних та відокремлених підрозділів закладу освіти.

34. Правове регулювання конкурсу на заміщення посади керівника закладу освіти.

35. Публічне обговорення та роль громадськості при прийнятті нормативно-правових актів, що регулюють галузь освіти.

36. Правові підстави взаємодії з стейкхолдерами.

37. Пільги та компенсації педагогам.

38. Правове регулювання робочого часу в закладі освіти.

39. Правове регулювання соціального захисту та соціальної допомоги учасникам навчально-виховного процесу в закладах освіти.

40. Виникнення авторського права. Державна реєстрація авторського права в Україні.

41. Види правопорушень в сфері інтелектуальної власності.

42. Судова експертиза у сфері інтелектуальної власності.

6. КРИТЕРІЇ ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за результатами самостійної роботи.

Критерії оцінювання завдань, які виносяться на самостійне опрацювання

Бали	Критерії
0 балів	Самостійна робота не виконана або не захищена.
1 бал	Відповідь дуже фрагментарна. Здобувач вищої освіти не має системних знань з дисципліни чи окремої теми курсу. Понятійно-термінологічний апарат майже не сформований. Самостійна робота виконана менше, ніж 20% загального обсягу завдань або (та) тільки розпочато розв'язання завдань. Виклад матеріалу не структурований. У відповіді наявні фактичні, граматичні, орфографічні та стилістичні помилки.
2 бали	Відповідь дуже фрагментарна. Здобувач вищої освіти має дуже поверхові знання з питання. Пояснює суть окремих понять. Виклад матеріалу не структурований, порушена послідовність та логіка викладу. Здобувач вищої освіти використовує знання в знайомій ситуації, але не може застосувати їх в новій ситуації. Самостійна робота виконана у неповному обсязі, але правильно або у повному обсязі з суттєвими недоліками. У відповіді наявні фактичні, граматичні, орфографічні та стилістичні помилки.
3 бали	Відповідь неповна, фрагментарна. Здобувач вищої освіти не має системних знань з дисципліни чи окремої теми курсу. Понятійно-термінологічний апарат в цілому сформований, але здобувач вищої освіти оперує, як правило, одним підходом до тієї чи іншої проблематики, висвітлює окрему класифікацію тощо. Виклад матеріалу не структурований, часто порушується послідовність та логіка викладу. У відповіді відсутні посилання на фундаментальні дослідження з певної проблеми. Відповідь позбавлена творчого підходу і має формальний характер. Здобувач вищої освіти використовує знання в знайомій ситуації, але не може застосувати їх в новій ситуації. У відповіді наявні фактичні, граматичні, орфографічні та стилістичні помилки.
4 бали	Відповідь здобувача вищої освіти майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Висвітлюється зміст окремих класифікацій, підходів тощо. Виклад матеріалу структурований, логічний, але дещо порушена послідовність викладу. Здобувач вищої освіти володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Але у відповіді недостатня доказова база, мало прикладів, допущені окремі неточності. При відповіді на проблемні питання здобувач вищої

	освіти висловлює свою позицію, але недостатньо її аргументує. Вільно оперує знаннями, застосовує їх в знайомій та новій ситуації. Матеріал викладено правильною мовою, але присутні окремі граматичні, орфографічні та стилістичні помилки.
5 балів	Здобувач вищої освіти продемонстрував досконале знання та розуміння понятійно-термінологічного апарату та теоретичного матеріалу тієї чи іншої теми. Вільно оперує різноманітними класифікаціями, підходами тощо. Відповідь на поставлені запитання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями, прикладами, висновками. Виклад матеріалу має логічний, доказовий і послідовний характер. Здобувач вищої освіти володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Вільно висловлює свою позицію з проблемних питань та аргументує її. Володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці не тільки в знайомих, але й в нових ситуаціях. Володіє високою культурою мовлення. Відсутні відповіді граматичні, орфографічні та стилістичні помилки.

Критерії оцінювання індивідуального навчально-дослідного завдання (есе)

Бали	Критерії
0 балів	Не зараховуються есе, які є плагіатом або передруком з мережі Інтернета; проблема не розкрита або дана інформація не в контексті завдання; не виконані.
1 бал	Представлений текст не є по формі есе (есе підміняється рефератом).
2-3 бали	Есе не відповідає необхідному обсягу, змістовні зв'язки тексту есе з цитованими науковими текстами відсутні, внутрішня логіка есе порушена (текст є аплікацією з власної думки і «цитат» з наукових текстів). Представлено власну позицію за даною проблематикою на побутовому рівні без аргументації.
4-5 балів	Есе відповідає необхідному обсягу, власна позиція здобувача вищої освіти формально підкріплена посиланнями на наукову літературу за відсутності змістовних зав'язків з цитованими науковими текстами. Проблема розкрита при формальному використанні фахових термінів. Власна думка не достатньо аргументована практичними фактами.
6-7 балів	Есе відповідає необхідному обсягу, власна позиція викладена. Проблема розкрита з використанням основних термінів і понять у контексті відповіді (теоретичні зв'язки й обґрунтування не присутні або явно не простежуються). Дано аргументацію своєї думки з опорою на факти. Проте наукове обґрунтування виконано схематично, позиція здобувача вищої освіти і наукові

	тексти формально узгоджені, при цьому внутрішня логіка есе розмита.
8-9 балів	Есе відповідає необхідному обсягу, власна позиція викладена грамотно. Проблема розкрита на теоретичному рівні, з обґрунтуваннями, з достатнім використанням фахових термінів і понять у контексті відповіді. Власна думка аргументована практичними фактами.
10 балів	Есе відповідає необхідному обсягу, власна позиція викладена грамотно і самостійно. Проблема розкрита на теоретичному рівні, у зв'язках і з обґрунтуваннями, з точним і повним використанням фахових термінів і понять у контексті відповіді. Робота логічна, послідовна, композиційно чітка. Дано аргументацію своєї думки з опорою на практичні факти.

Критерії оцінювання індивідуального навчально-дослідного завдання (реферату)

Бали	Критерії
0 балів	Не зараховуються реферати, які є плагіатом або передруком з мережі Інтернет.
1 бал	Реферат виконаний самостійно, проте не опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз дано описово, змістовний матеріал представлений схематично, сформульовані загальні висновки, або вони взагалі відсутні, тема не розкрита, робота не відповідає обсягу її оформлення не відповідає вимогам, список літератури менше 5 пунктів, з них менше 60 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів перевищує 15 % загальної кількості списку джерел.
2 бали	Реферат виконаний самостійно, оформлення відповідає вимогам, проте не опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз дано описово, змістовний матеріал представлений схематично, сформульовані загальні висновки, тема не розкрита, частина значимої інформації відсутня, список літератури менше 5 пунктів, з них менше 60 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів перевищує 15 % загальної кількості списку джерел.
3 бали	Реферат виконаний самостійно, оформлення відповідає вимогам, проте не опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз дано описово, змістовний матеріал представлений схематично, сформульовані загальні висновки, тема не розкрита, робота не відповідає обсягу, список літератури понад 5 пунктів, з них менше 60 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів перевищує 15 % загальної кількості списку джерел.
4 бали	Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, розкрита актуальність теми, в аналітичній частині подано опис основної

	проблеми, представлена основна література по темі, сформульовані загальні висновки, тема в цілому розкрита, проте частина значимої інформації не увійшла в зміст реферату, список літератури понад 8 пунктів, з них менше 50 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота ретельно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
5 балів	Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, розкрита актуальність теми, в аналітичній частині подано опис основної проблеми, представлена основна література по темі, сформульовані загальні висновки, тема в цілому розкрита, проте частина значимої інформації не увійшла в зміст реферату, список літератури понад 8 пунктів, з них не менше 50 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота ретельно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
6 балів	Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, розкрита актуальність теми, в аналітичній частині подано опис основної проблеми, представлена основна література по темі, сформульовані загальні висновки, тема повністю розкрита, список літератури понад 8 пунктів, з них не менше 50 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота ретельно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
7 балів	Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, обґрунтовано актуальність обраної теми, повно і чітко представлені основні теоретичні поняття, в аналітичній частині дано повноцінний аналіз проблеми, що досліджується, її всебічне висвітлення, сформульовані розгорнуті висновки, тема повністю розкрита, в рефераті дотримана структура написання реферату, список літератури понад 8 пунктів, з них не менше 50 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота грамотно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
8 балів	Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, обґрунтовано актуальність обраної теми, повно і чітко представлені основні теоретичні поняття, в аналітичній частині дано повноцінний аналіз проблеми, що досліджується, її всебічне висвітлення, сформульовані розгорнуті висновки, тема повністю розкрита, в рефераті дотримана структура написання реферату, список літератури понад 8 пунктів, з них не менше 60 % найменувань за

	останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота грамотно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
9 балів	Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, обґрунтовано актуальність обраної теми, повно і чітко представлені основні теоретичні поняття, в аналітичній частині дано повноцінний аналіз проблеми, що досліджується, її всебічне висвітлення, сформульовані розгорнуті висновки, тема повністю розкрита, в рефераті присутня оригінальна ідея аналізу або структурування матеріалу, список літератури понад 8 пунктів, з них не менше 60 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота грамотно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
10 балів	Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, обґрунтовано актуальність обраної теми, повно і чітко представлені основні теоретичні поняття, в аналітичній частині дано повноцінний аналіз проблеми, що досліджується, її всебічне висвітлення, сформульовані розгорнуті висновки, тема повністю розкрита, в рефераті присутня оригінальна ідея аналізу або структурування матеріалу, список літератури понад 10 пунктів, з них не менше 60 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота грамотно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.

Критерії оцінювання контрольної модульної роботи (письмовий тест)

Бали	Критерії
0 балів	0 вірних відповідей або одна неповна.
1 бал	1-5 вірних відповідей, якщо одна неповна.
2 бали	6-9 вірних відповідей, якщо одна неповна.
3 бали	10-13 вірних відповідей.
4 бали	14-17 вірних відповідей.
5 балів	18-20 вірних відповідей.

Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамен)

Бали	Критерії
0 балів	Відповіді на запитання відсутні.
1-5 балів	Відповіді на запитання неповні, невпевнені. Відсутні приклади практичного використання.
6-10 балів	Здобувач вищої освіти не вміє логічно думати, робити власні висновки. Відповіді на запитання формальні, книжкові. Не

	наведено прикладів практичного використання в освітньому процесі
11-15 балів	Відповіді на запитання загалом правильні, проте наявні помилки у визначеннях. Здобувач вищої освіти намагається робити власні висновки, наводить приклади практичного використання в освітньому процесі.
16-20 балів	Здобувач вищої освіти уміє розмірковувати, робити власні висновки. Відповіді на запитання повні, обґрунтовані, логічно побудовані, з прикладами практичного використання.

Шкала оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка а ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
74–81	C	
64–73	D	задовільно
60–63	E	
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

7. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Бюджетний кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
3. Господарський кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
4. Господарський процесуальний кодекс України
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>
5. Закон України «Повну загальну середню освіту»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
6. Закон України «Про авторське право і суміжні права»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>
7. Закон України «Про вищу освіту»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
8. Закон України «Про відпустки»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80#Text>
9. Закон України «Про громадські об'єднання»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>
10. Закон України «Про Державний бюджет України на 2020 рік»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/294-20#Text>
11. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>
12. Закон України «Про доступ до публічної інформації»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
13. Закон України «Про дошкільну освіту»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>
14. Закон України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2415-19#Text>
15. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>
16. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>
17. Закон України «Про зайнятість населення»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>
18. Закон України «Про запобігання корупції»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
19. Закон України «Про звернення громадян»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>

20. Закон України «Про інформацію»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
21. Закон України «Про колективні договори і угоди»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12#Text>
22. Закон України «Про місцеве самоврядування»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
23. Закон України «Про освіту» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
24. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16#Text>
25. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text>
26. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text>
27. Закон України «Про охорону праці»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>
28. Закон України «Про пенсійне забезпечення»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1788-12#Text>
29. Закон України «Про позашкільну освіту»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text>
30. Закон України «Про правову охорону географічних зазначень»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-14#Text>
31. Закон України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-14#Text>
32. Закон України «Про професійну (професійно-технічну) освіту»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text>
33. Закон України «Про публічні закупівлі»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>
34. Закон України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80#Text>
35. Земельний кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
36. Кодекс законів про працю України
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
37. Податковий кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
38. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності : Закон України // Урядовий кур'єр. – 1999. – 24 вересня. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>
39. Угода про співробітництво в галузі освіти
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_135#Text
40. Цивільний кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

41. Цивільний процесуальний кодекс України
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>.

Підзаконні нормативно-правові акти:

1. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття») : Постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.1993 р. № 896; зі змін. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/896-93-п>.

2. Інструкція про порядок ведення трудових книжок на підприємствах, в установах і організаціях : наказ Міністерства праці України, Міністерства юстиції України, Міністерства соціального захисту населення України від 29 липня 1993 р. № 59 // Людина і праця: Інформаційний бюлетень Міністерства праці України. — 1993. — № 9-10; 1996. — № 5. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0110-93#Text>

3. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 р. № 988-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80>

4. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про Типові правила внутрішнього трудового розпорядку для працівників навчально-виховних закладів системи Міністерства освіти України» від 20.12.1993 (із відповідними доповненнями та змінами) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-94#Text>

5. Національна доктрина розвитку освіти : Указ Президента України від 17.04.2002 р. № 347/2002. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>

6. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року : Указ Президента України від 25.06.2013 р. № 344/2013. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/15828.html>.

7. Положення про порядок укладання контрактів при прийнятті (найманні) на роботу працівників : Постанова Кабінету Міністрів України від 19 березня 1994 р, № 170 // ЗП Уряду України. - 1994. - № 7. — Ст. 172. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/170-94-%D0%BF#Text>

8. Постанова Кабінету Міністрів України від 31.08.2011 № 924 «Питання національного інформаційного центру академічної мобільності» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/924-2011-%D0%BF#Text>

9. Постанова Кабінету Міністрів України від 14 квітня 1997 р. № 346 «Про затвердження Порядку надання щорічної основної відпустки тривалістю до 56 календарних днів керівним працівникам закладів та установ освіти, навчальних (педагогічних) частин (підрозділів) інших установ і закладів, педагогічним, науково-педагогічним працівникам та науковим працівникам» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/346-97-%D0%BF#Text>

10. Постанова Кабінету Міністрів України від 14 квітня 1997 р. № 348 «Про затвердження Інструкції з діловодства за зверненнями громадян в органах державної влади і місцевого самоврядування, об'єднаннях громадян, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форм власності, в засобах масової інформації» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/348-97-%D0%BF#Text>

11. Постанова Кабінету Міністрів України від 22 листопада 2017 р. № 912 «Про затвердження Порядку та критеріїв надання закладу вищої освіти статусу національного, підтвердження чи позбавлення цього статусу» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/912-2017-%D0%BF#Text>

12. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266 Київ «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF#Text>

13. Постанова Кабінету Міністрів України від 30 жовтня 2013 р. № 795 «Деякі питання реалізації частини другої статті 42 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» <https://www.kmu.gov.ua/npras/246823706>

14. Постанова Кабінету Міністрів України від 31 серпня 2011 р. N 924 «Питання національного інформаційного центру академічної мобільності» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/924-2011-%D0%BF#Text>

15. Постанова Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2018 р. № 90 «Про утворення Ради з питань інтелектуальної власності» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/90-2018-%D0%BF#Text>

16. Постанова Кабінету Міністрів України від 8 липня 1999 р. N 1208 «Питання Державного комітету з питань науки та інтелектуальної власності» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1208-99-%D0%BF#Text>

17. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 04.06.2010 № 5 «Про застосування судами норм законодавства у справах про захист авторського права і суміжних прав» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-10#Text>

18. Про застосування контрактної форми трудового договору з керівником підприємства, що є у загальнодержавній власності : Постанова Кабінету Міністрів України від 19 березня 1993 р. № 203 // ЗП Уряду України. – 1993. – № 6. – Ст. 121. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/203-93-%D0%BF#Text>

19. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р., № 1341. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>

20. Про практику розгляду судами трудових спорів : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 6 листопада 1992 р. № 9 // Постанови Пленуму Верховного Суду України в кримінальних та цивільних справах. – К., 1995. – С. 373; Вісник Верховного Суду України. – 1998. – № 3.

21. Про роботу за сумісництвом працівників державних підприємств, установ, організацій : Постанова Кабінету Міністрів України від 3 квітня 1993 р. № 245 // ЗП Уряду України. – 1993. – № 9. – Ст. 184. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/245-93-%D0%BF#Text>

22. Про трудові книжки працівників : Постанова Кабінету Міністрів України від 27 квітня 1993 р. № 301 // ЗП Уряду України. – 1993. – № 10. – Ст. 197. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/301-93-%D0%BF#Text>

23. Типова форма контракту з працівником : наказ Мінпраці України від

15 квітня 1994 р. № 23 // Людина і праця: Інформаційний бюлетень Міністерства праці України. – 1994. – № 6; 1995. – №6.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0084-94#Text>

Навчально-наукова література:

1. Аналіз освітньої політики: теорія і практика управління на місцевому рівні : наук. посіб. / авт. кол.: В. Г. Базілюк, Т.Є. Бойченко, Л. М. Забродська та ін. Київ : Вид-во ДВНЗ «Ун-т менеджменту освіти» НАПН України, 2014. 306 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/>
2. Артёмов І. В., Ващук О. М. Концептуальні і правові основи формування європейського освітнього простору : навч. посіб. Ужгород : ЗакДУ, 2011. 568 с. (Євроінтеграція: укр. вимір; вип. 17). URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/9862/1/17.pdf>
3. Гедікова Н. П. Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Нормативне регулювання у сфері освіти» (модуль «Державна політика в галузі освіти») [для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» денної та заочної форм навчання]. Одеса : Вид-во «Університет Ушинського». 2020. 63 с.
4. Гедікова Н. П. Долженков О. О. Силабус навчальної дисципліни «Нормативне регулювання у сфері освіти» [для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент»]. ДЗ «Південноукраїнський нац. пед. ун-т імені К. Д. Ушинського». Одеса : Вид-во «Університет Ушинського». – 2020. – 17 с.
5. Державні стандарти освіти і національне освітнє законодавство : навч. посіб. / Г. В. Лаврик, Г. В. Терела, Т. О. Харченко та ін. ; за ред. Г. В. Лаврик. Київ : «Центр учбової літератури», 2014. 208 с. URL: <https://docplayer.net/53697826-Derzhavni-standarti-osviti-i-nacionalne-osvitnie-zakonodavstvo.html>
6. Європейська інтеграція : навч. посіб. / М. І. Макаренко, Л. І. Хомутенко, І. І. Д'яконова та ін. ; за ред. М. І. Макаренко, Л. І. Хомутенко. Київ : Центр учбової літератури, 2015. 344 с.
7. Іванюк І. В. Освітня політика : навч. посіб. Київ : Таксон, 2006. 226 с. URL: http://lib.iitta.gov.ua/1391/1/education_policy.pdf
8. Лопушинський І. П. Державно-громадське управління освітою. *Актуальні проблеми управління закладами освіти: колективна* : монографія / за ред. В. В. Кузьменка, Н. В. Слюсаренко. Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2017. С. 214–234.
9. Модус державно-громадського управління освітою : монографія / за наук. ред. В. П. Бега; редкол. : В. П. Бех (голова), Н. В. Крохмаль (заст. голови) [та ін.]. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 768 с. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/17522>
10. Освітня політика: філософія, теорія, практика : монографія / В. П. Андрущенко, Б. І. Андрусишин, В. І. Бобрицька, Р. М. Вернидуб та ін.; за

ред. В. П. Андрущенко. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 484 с.

11. Падалка О. С., Каленюк І. С. Економіка освіти та управління : посібник. Київ : Педагогічна думка, 2012. 184 с. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/4691/1/padalka-ekonom-osvita.pdf>

12. Управління освітою / за наук. ред. В. П. Беха ; редкол.: В. П. Бех (голова), М. В. Михайліченко (заст. голови) та ін. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2013. 546 с.

13. Хаджирадєва С. К., Черненко Н. М. Теорія і практика управління закладами освіти : навч. посіб. Київ : [Освіта], 2013. 184 с.

Допоміжна:

1. Актуальні проблеми теорії трудового права та права соціального забезпечення [Текст] : монографія / [Чанишева Г. І. та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., чл.-кор. НАПрН України Г. І. Чанишевої ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». – Одеса : Фенікс, 2015. – 328 с.

2. Андріїв В. М. Юридичний механізм забезпечення трудових прав працівників : монографія / В. М. Андріїв. — Чернігів : Черніг. держ. ін.-т права, соц. технологій та праці, 2011. — 305 с.

3. Валєєв Р. Г. Освітнє право України : навч. посіб. Луганськ, 2011. 287 с. URL: http://www.irf.ua/files/ukr/programs/edu/edu_posibnyk.pdf

4. Вишневський О. На шляху реформ: Актуальні питання сучасної української освіти та змісту виховання. – Дрогобич: Коло, 2005. – 176 с.

5. Вища освіта в Україні. Нормативно-правове регулювання./ П.П.Заєць, В.С. Згуровський. – Київ: Форум, 2003. – 1021с.

6. Воронова С. В. Основи роботи менеджерів освіти з громадськими організаціями: навч. посіб. Одеса, 2011. 172 с.

7. Гарасимів Т. З. Словник термінів до навчальних курсів «Трудове право» та «Право соціального забезпечення України» [Текст] / Т. З. Гарасимів. – Дрогобич : Видавнича фірма «Відродження», 2003. – 176 с.

8. Дзоз В. Освітня справа як складник гуманітарної політики держави / В. Дзоз // Вища освіта України. – 2004. – № 4. – С. 36–39.

9. Дмитренко Ю. П. Трудове право України : підручник / Ю.П.Дмитренко. — К.: ЮрінкомІнтер, 2009. — 624 с.

10. Евдокимова В. В. Правовые акты в сфере образования: понятия и черты / В. В. Евдокимова // Право и государство. –2008. – № 1. – С. 28–31.

11. Заборона дискримінації — основна засада правового регулювання відносин у сфері праці : монографія / Т. А. Занфірова, С. М. Прилипко, О. М. Ярошенко, І. М. Твердовський ; за наук. ред. проф. Ярошенка О. М. — Х. : Юрайт, 2013. — 360 с.

12. Загальна теорія держави й права : [підручник] / [М.В. Цвік, О.В. Петришин, Л.В. Авраменко та ін.]; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М.В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О.В. Петришина. – Х. : Право, 2009. – 584 с.

13. Капінос Г. І., Грабовська І. В. Управління якістю : навч. посіб. Київ : Кондор, 2016. 278 с.
14. Ковальчук О. С. Формування освітньої політики країн Євросоюзу під впливом процесів глобалізації та європеїзації. Scientific Research and Their Practical Application. Modern State and Ways of Development '2013. URL: <http://www.sworld.com.ua/konfer32/1059.pdf>
15. Комарова О. А. Пріоритетні напрями державної освітньої політики. Проблеми економіки. 2015. № 1. С. 107–113.
16. Косович В. Система нормативно-правових актів України: основні напрями вдосконалення / В. Косович // Вісник Львівського університету. Серія «Юридичні науки». – 2011. – Вип. 53. – С. 23–35.
17. Костюк В. Л. Правосуб'єктність у трудовому праві: проблеми теорії та практики : монографія / В. Л. Костюк. — К. : Видавець Карпенко В. М., 2012. — 464 с.
18. Краєвська О. А. Спільні політики Європейського Союзу : метод. рекомендації до навч. курсу. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 128 с.
19. Краєвська О. Освітня політика європейського союзу: становлення та механізми реалізації ISSN 2078–4333. Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. 2011. Вип. 28. С. 53–65
20. Кристопчук Т. Система забезпечення якості вищої освіти: зарубіжний досвід. Неперервна професійна освіта: теорія і практика. 2016. Вип. 3-4. С. 99–103. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NPO_2016_3-4_20.
21. Крисюк С. В. Державне управління освітою : навч. посіб. для слухачів, асп., докторантів спец. "Державне управління освітою" / С. В. Крисюк. - К. : НАДУ, 2009. - 220 с.
22. Кульчий О. О. Досвід країн європейського союзу в сфері освітньої політики. Державно-управлінські студії. 2018. № 6 (8). URL: <http://studio.ipk.edu.ua/dosvid-krayin-yeuropeys-koho-soyuzu-v-sferi-osvitn-oyi-polityky/>
23. Кучеренко Д. Г., Мартинюк О. В. Стратегії розвитку освітніх систем країн світу : монографія. Київ : ІПК ДСЗУ, 2011. 312 с. URL: <http://ipk.edu.ua/journal/El-librari/Kutsherenko%20Martinjuk%20Strategiy.pdf>
24. Мармаза О. І. Менеджмент освітньої організації / О. І. Мармаза. – Х.: ТОВ «Щедра садиба», 2017. – 126 с.
25. Мельник К. Ю. Трудове право України : підручник / К. Ю. Мельник. — Харків : Діса плюс, 2014. — 480 с.
26. Набок М. В. Оцінювання результатів впровадження освітньої політики України на державному та місцевому рівнях: суб'єкти, підходи практика. Вісник Маріупольського державного університету. Сер. Економіка. 2015. № 9. С. 81–89.
27. Наливайко Л. Р. Трансформація державної освітньої політики в Україні в умовах євроінтеграції. Право і суспільство. 2015. № 3. Ч. 3. С. 31–36.
28. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / редкол.: В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), А. М. Гуржій (заст. голови), О. Я. Савченко (заст. голови); за заг. ред.

В. Г. Кременя. Київ : Педагогічна думка, 2016. 448 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/166230/1/nac%20dopovid%202016.indd%20smal.pdf>

29. Нормативно-правові документи з питань вищої освіти / Дудник Т., Іщенко Т., Хоменко М. / За ред. Болюбаша Я.Я. – Київ, 2014. – 304 с.

30. Освіта в Україні: базові індикатори. Інформаційно-статистичний бюлетень результатів діяльності галузі освіти у 2017/2018 н. р. Київ, 2018. 209 с.

31. Про нормативно-правові акти: проєкт закону України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=39123

32. Реформування освіти в Україні: державно-управлінський аспект: навч.-наук. вид. / Н. Г. Протасова, В. І. Луговий, Ю. О. Молчанова та ін. ; за заг. ред. Н. Г. Протасової. Київ, Львів : НАДУ, 2012. 456 с. URL: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Navch_Posybniky/43149163-90e1-4bdb-a2f2-d04dd0c9cbc9.pdf

33. Романов Я. В. Підзаконні акти в системі законодавства / Я.В. Романов // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – Вип. 3. – Т. 1. – С. 57–61.

34. Сисоєва С. О., Кристопчук Т. Є. Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характеристика : навч. посіб. Рівне : Овід, 2012. 352 с. URL: <http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/9019/1/Sysoieva%20Osvitni%20s.pdf>

35. Ткаченко Н. М. Пенсійна реформа та пенсійне забезпечення наукових (науково-педагогічних) працівників та державних службовців України. Пенсійні реформи: світовий досвід / Н. М. Ткаченко. – К.: Алерта, 2012. – 84 с.

36. Тодосова Г. І. Шляхи розвитку державно-громадського управління освітою в Україні: європейський досвід та українські реалії. URL: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej11/texts/10thidur.pdf>

37. Трудове право України: навчальний посібник / кол. авторів; за ред. В. О. Кучера. – Львів: ЛьвДУВС, 2017. – 564 с.

38. Трудове право України: підручник / За загальною редакцією М.І. Іншина, В.Л. Костюка, В.П. Мельника. Вид. 2-ге, перероб. і доп. – Київ: Центр учбової літератури, 2016. – 472 с.

39. Управління навчальним закладом : Підручник для магістрантів педагогічних університетів / С.Г. Немченко, О.Б. Голік, О.А. Кривильова, О.В. Лебідь. – Донецьк : ЛАНДОН-XXI, 2012. – 516 с.

40. Філіпова В. Зарубіжний досвід державно-громадського управління освітою. Освіта і управління. 2013. № 1/2. С. 144–149.

41. Харитонов Л. І. Судова практика як джерело права соціального забезпечення [Електронний ресурс] / Л. І. Харитонов // Актуальні проблеми держави і права. – 2008. – Вип. 37. – С. 55- 60.

42. Хоружий Г. Ф. Європейська політика вищої освіти. Монографія. Полтава : Дивосвіт, 2016. 384 с.

43. Шутак І.Д. Юридична техніка : [навч. посіб. для вищ. навч. закл.] /

І.Д. Шутак, І.І. Онищук. – Івано-Франківськ, 2013. – 496 с.

44. Якуша Н. В. Шлях до здійснення реформування системи соціального забезпечення [Електронний ресурс] / Н. В. Якуша // Форум права. – 2012. – № 1. – С. 1125-1131. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/jpdf/FP_index.htm_2012_1_181.pdf.

45. Ярошенко І. С. Право соціального забезпечення: навч. посібник / МОНУ; КНЕУ; І. С. Ярошенко. – К. : КНЕУ, 2005. – 232с.

Інформаційні ресурси:

1. Президент України : офіційний сайт. URL: <http://www.president.gov.ua/>
2. Верховна Рада України : офіційний сайт. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>
3. Кабінет Міністрів України : офіційний сайт. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>
4. Урядовий кур'єр : офіційний сайт. URL: <http://www.ukurier.gov.ua/>
5. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства: <https://www.me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&id=bb27fb37-4305-4686-9ea0-995d1c10f028&tag=DerzhavnaSluzhbaIntelektualnoiVlasnosti>
6. Державна служба статистики України : офіційний сайт. URL: www.ukrstat.gov.ua
7. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського : офіційний сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
8. Національна парламентська бібліотека України : офіційний сайт. URL: <http://nplu.org/>
9. Державна науково-технічна бібліотека України : офіційний сайт. URL: <http://www.gntb.gov.ua/ua/>
10. Бібліотека Університету Ушинського : офіційний сайт. URL: <http://library.pdpu.edu.ua>

8. ДОДАТКИ

Додаток А

Приклад титульної сторінки

**Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»**

Соціально-гуманітарний факультет
Кафедра _____

Індивідуальне навчально-дослідне завдання

(есе/реферат)

з дисципліни «_____»
(назва дисципліни)

на тему: «_____»
(назва теми)

Здобувача вищої освіти ____ курсу
_____ групи
спеціальності _____

(прізвище та ініціали)

Викладач: _____

Одеса – 20__ року